PROMIN

ПРОМІНЬ

РІК XI ЖОВТЕНЬ — OCTOBER, 1970 ЧИСЛО 10

Second Class Mail registration Number 1925

ПРОМІНЬ

РІК XI — ЖОВТЕНЬ, 1970 — Ч. 10

Виходить раз у місяць

Видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Редагує Редакційна Колегія

Редактор — НАТАЛІЯ КОГУСЬКА

PROMIN

No. 10 — OCTOBER, 1970 — VOL. XI

Monthly Publication

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee

NATALIA KOHUSKA — Editor

Передплата в Канаді	$5.00
Передплата до інших країн	5.00
Поодиноке число	.50

Передплату висилати на адресу:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. — Winnipeg 4, Man.

Subscription in Canada	$5.00
Subscription in other countries	5.00
Single copy	.50

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B. — Winnipeg 4, Man.

НА ОБКЛАДИНЦІ: Українські пластунки і пластуни в марші під час урочистого походу відкриття Українського Національного Фестивалю Канади в Давфині, дня 31-го липня. 1970.

З нагоди 100-річчя Манітоби пластуни з різних частин Канади в числі 500 душ прибули сюди, брали участь в різних урочистостях провінції, улаштували свій збір а при цім відвідували чимало фармів та народних інституцій українських поселенців у Манітобі.

В ЦІМ ЧИСЛІ:

М. Сингаївський — Слово	1
Я. Боровський — З історії Книгозбірень	1
Д-р Б. Білаш — Перспективи розвитку української мови в Канаді	5
А. Данилюк — Джерела прекрасного	9
Н. Кібець — Туристськими стежками	12
С. Степанюк — На тернистих дорогах	14
G. Duravetz — Viewpoint	15
Інж. К. Мурашко — Ювілей заслуженої української діячки	18
М. Петренко — Оленчині книжки	20
І. В. — Щастя	22
М. Г. Видра — Втрачена надія	23
Зустріч добродійок	24
І. Вахна — Українська вишивка	25
Відділ для дітей	26
Громадська і родинна хроніка	27
Домашне господарство	32
При праці для „Променя"	33

— — — — —

ОДЕРЖАНІ КНИЖКИ

Наукові записки, — том XVIII. Редагує Колегія. Головний редактор Ростислав Єндик. Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1969-1969.

Наукові записки, — том XIX. Редагує Колегія. Головний редактор Ростислав Єндик. Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1969.

Ганна Чєрінь — Травневі мрії, поезії. Обкладинка Миколи Кавки. Накладом авторки. Стор. 144. Чікаго, 1970.

Марія Дейко — Буквар із мовними вправами і словником. Обкладинка і малюнки роботи Леоніда Денисенка. Накладом Об'єднання Українських Педагогів Канади. Торонто, 1970.

ВИДАННЯ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

ВИБРАНІ ТВОРИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ — Видання КУК англомовне	$7.50
УКРАЇНЦІ В КАНАДІ — О. Войценко (англомовне)	$7.50
50-річчя ЗДОБУТТЯ ГРОМАДСЬКИХ ПРАВ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ — Др. Г. Янішевська	$0.75
МИСТЕЦЬКА КНИЖКА (укр. народні вишивки і взори)	$4.00
МИСТЕЦЬКІ СКАРБИ УКР. ВИШИВОК — С. Стечишин	$1.75
ТРИ СИЛЬВЕТКИ — Л. Білецький	$1.50
У ГОРАХ КАРПАТАХ — М. Ломацький	$3.50
ГОМІН ГУЦУЛЬСЬКОЇ ДАВНИНИ — М. Ломацький	$3.50
БЛИСКУЧА ЗОРЯ — Митрополит Іларіон	$0.50
Я ВЕРНУСЯ — О. Крамар	$0.50
ОСТАННІЙ ПРОРОК — Л. Мосендз	$6.00
УКРАЇНСЬКІ ХРЕСНІ ІМЕНА — Р. Гаук	$1.00
НАВЧАЙМО ДІТЕЙ СВОЇХ УКР. МОВИ — Митрополит Іларіон	$0.20
РЕЛІГІЙНІ МОТИВИ В ТВОРЧОСТИ Л. УКРАЇНКИ — Н. Когуська	$0.20
УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В ХОРЕОГРАФІЇ — М. Пастернакова	$3.00
ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ — в твердій оправі	$2.50
— в м'якій оправі	$1.50
ПРОГРАМА НАВЧАННЯ У ДИТЯЧИХ САДОЧКАХ	$1.50
ПРОГРАМА НА РІЗДВ'ЯНИЙ КОНЦЕРТ	$1.00
ПРОГРАМА НА ДЕНЬ МАТЕРІ	$1.50
ПРОГРАМА НА СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ Л. УКРАЇНКИ І О. КОБИЛЯНСЬКОЇ	$1.00
ПРОГРАМА ДЛЯ МОЛОДШИХ ВІДДІЛІВ СУМК	$2.00
ПРОГРАМА НА СВЯТО КНИЖКИ	$1.00
НАУЧКА — С. Пауш	$1.50

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

620 Spadina Ave.

Toronto 179, Ont.

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОМІНЬ

Vol. XI, ЖОВТЕНЬ, 1970 Ч. 10

З ІСТОРІЇ КНИГОЗБІРЕНЬ

Замість редакційної, з нагоди Свята Книжки на м. жовтень даємо „З історії Книгозбірень" Я. Боровського з журнала „Життя і Школа".

Редакція.

КНИГОЗБІРНЯ СОФІЙСЬКОГО СОБОРУ

Як свідчить літопис, Ярослав Мудрий мав до книг особливу любов, часто читав їх вдень і вночі. Він зібрав при церкві св. Софії багато переписувачів, які перекладали книги з грецької мови на слов'янську та переписували їх. Багато книг Ярослав закупив у греків і болгарів. Літописець з повагою пише: „Ярослав цей, як ми сказали, любив книги і, багато їх переписавши, поклав у церкві святої Софії, яку створив сам".

Отже, Софія Київська була книгосховищем першої в Києві і на Русі своєрідної публічної бібліотеки, якою користувалось досить широке коло людей. Крім церковної літератури, там без сумніву, мали бути і книги світських авторів, в тому числі і наших співвітчизників.

Так, чудовий знавець нашої старовини академік О. О. Шахматов відносить складання першого літописного ізводу до 1037 р., тобто до часу, коли Ярославом був споруджений храм, створена бібліотека і книгописна майстерня. Софія Київська стала і центром руського літописання.

В Софії було написано і виголошено десь між 1037—1050 рр. і знамените „Слово Іларіона", тут же Ярослав складає і перший збірник законів Київської держави, що ввійшов в історію під назвою „Руська правда".

Ці та інші історико-літературні твори нашої старої писемності та різні державні акти тих часів зберігались у Ярославовій книгозбірні, яка налічувала понад 950 томів і вважалась уже на той час безцінним скарбом (варто нагадати, що кожна книга в ті часи коштувала приблизно стільки ж, скільки коштував маєток).

Якщо до сказаного додати, що тут мали бути і численні грецькі рукописи (за літописом, багато книг перекладено з грецької мови на слов'янську) тоді стане зрозумілим, якою величезною цінністю є для нас скарби цієї зниклої бібліотеки.

А чи загинула вона насправді? Адже у літописах про це немає жодної згадки...

СЛІДИ ЯРОСЛАВОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

Якою б великою таємничістю не було оповите зникнення Ярославової бібліотеки, сліди її ведуть і до інших значних на той час книгосховищ. Про деякі з них згадується в літописах та інших пам'ятках давньої літератури. Наприклад, бібліотека сина Ярослава — чернігівського князя Святослава, який збирав книги, де лише міг, і завалював ними свої кліті. Звичайно, до нього потрапила і частина батькової бібліотеки. Про це свідчить хоча б збережений до нашого часу „Ізборник" Святослава 1076 р., що знаходиться нині в Ленінграді у Державній публічній бібліотеці імені Салтикова-Щедріна.

Саме в Святославовому „Ізборнику" (1076 р.), на думку ленінградського дослідника М. Розова, збереглись чіткі сліди бібліотеки Ярослава. Справа в тому, що Святослав з 1073 по 1076 р. був київським князем. Напевне, і книги свої

М. Сингаївський

СЛОВО

Запитую совість: З чого почати,
Щоб відкрити себе і долю свою?
Ставлю слово на чати.
Буду землю квітчати!
Так зібрався в дорогу — на порозі стою!

Чую поклик: творити.
Крешуть кременем ритми, —
І на гострому камені
Слово зросло.
Хоч шляхи розпросторені,
Хоч дороги невторені,
Буде гідним історії
І моє ремесло!

Щоб немарно жити,
По землі не безслідно ходити,
Не байдужим пройти
Крізь буремне життя.
Буду землю будити!
Долю будити!
І в людині будити
Добрі сонячні почуття!

він теж перевіз у Київ, і вони, безперечно, могли поповнити Софійську книгозбірню, де і при його князюванні продовжувала свою роботу книгописна майстерня. На основі матеріялів бібліотеки Київської Софії і було складено „Ізборник" 1076 року. Ось перелік лише деяких статей „Ізборника": „Слово... про шанування книжне". „Про златолюбця", „Про шанування батьків", „Про злих і добрих жінок". Всі вони одержали широке розповсюдження на Русі і відбились в оригінальних руських творах („Повчання Володимира Мономаха", „Моління Данила Заточника" тощо).

Заслуговують на увагу також слова М. Розова про те, що „не лише в цьому „Ізборнику" збереглись сліди бібліотеки Ярослава. Маємо ще біля 20 руських книг XI ст. і хоча ні на одній не позначено, де книга написана, неважко домислити, що коли не всі, то більшість із них вийшли із книгописної майстерні, заснованої Ярославом. Крім того, і це дуже важливо, до нас дійшли твори руських письменників середини XI ст., розмножені в наступні віки багатьма поколіннями переписувачів. Їх тексти походять від оригіналів, що зберігались у княжій бібліотеці в Києві".

Книги із бібліотеки та книгописної майстерні Софійського собору довгий час зберігались в інших церквах і монастирях, про що подибуємо згадки ще в XVI ст. Крім Софійської та бібліотеки Святослава, славилась на той час книгозбірня Києво-Печерської лаври, що збагачувалась в основному за рахунок пожертвувань знатних осіб. Можна з певністю сказати, що тут також були деякі книги із Ярославової бібліотеки.

Як бачимо, книги із бібліотеки Київської Софії після смерти Ярослава могли частково потрапити до його синів або до Печерського монастиря. Особливо цікава в цьому пляні книгозбірня Києво-Печерського монастиря, яка довгий час зберігала частину бібліотеки Ярослава Мудрого.

КНИГОЗБІРНЯ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО МОНАСТИРЯ

Вже „Києво-Печерський патерик" розповідає про те, що чернігівський князь Святослав Давидович (Святоша), внук Святослава, правнук Ярослава Великого, 1106 року постригся в ченці, а в келію свою перевіз багату бібліотеку, яку після смерті заповідав монастиреві. „Книг його і досьогодні багато в монастирі", — записано у „Патерику".

Наприкінці XI століття Києво-Печерський монастир стає значним центром культурного життя країни. Тут жили і працювали такі відомі письменники, історики і художники, як Феодосій, Нестор, Никон, Алімній... Тут написав Нестор „Житіє Феодосія", „Чтєніє про князів Бориса і Гліба" та десь біля 1013 р. склав „Повість временних літ" — невмирущу пам'ятку історії Київської Русі. Тут же в XIII ст. було створено історично - літературний твір „Києво-Печерський патерик".

Очевидно, творці таких відомих пам'яток користувалися чималою бібліотекою монастиря, яка зберігалась тут довгий час, незважаючи на численні пожежі, набіги половців, навалу татаро-монголілв тощо. Про книги Печерського монастиря ще в XI ст. згадує у „Житії Феодосія" Нестор. Він розповідає про великого Никона, що „писав книги" (тобто складав в 1068—1073 рр. так званий „Київський літописний ізвод"), про вельми вмілого книжкового майстра Іларіона, що переписував книги „і вдень, і вночі".

Про багатющу книгозбірню монастиря із захопленням говорить Павло Алепський, що супроводжував антіохійського патріярха в його подорожі по Русі в 1653 р.: „Тут є прекрасне книгосховище, де знаходяться надзвичайно дорогі книги... В пошуках архімандрита Печерського ми бачили старі грамоти за 500 років на пергаменті.."

І ця величезна, безцінна своїми скарбами бібліотека майже повністю згоріла в ніч з 21 на 22 квітня 1718 року під час великої пожежі в монастирі. Можна здогадуватись, що вона вміщувала в собі і частину відомої бібліотеки Ярослава Мудрого, хоча б ту, що пожертвував монастиреві Святоша Чернігівський. Інша частина, на думку деяких дослідників (наприклад, спелеолога І. Стеллецького), в зв'язку з нападом на Київ у 1240 р. полчищ Батия була надійно захована в підземеллях Софійського собору.

Книги Софійської бібліотеки служили цілям просвітянським і, як ті джерела знань, розходились по всій Русі, сіючи добро, розвіюючи темряву, оповідаючи про велику і могутню державу наших предків.

І вдячні нащадки, складаючи шану великому книголюбові, в червні 1969 р. на території Державного архітектурно - історичного заповідника „Софійський музей" (напроти головного входу) встановили меморіяльний знак на честь заснування в XI столітті першої, згаданої у літописі бібліотеки. Автор пам'ятника — скульптор І. П. Кавалеридзе. На гранітному ка-

мені викарбувано портрет Ярослава з книгою в руках: „Року 6546 (1037) Ярослав цей, син Володимира, засіяв книжними словами серця вірних людей. Велика ж бо користь людині від учення книжного".

ІНШІ КНИГОЗБІРНІ НА РУСІ

Крім згаданих уже, на Русі існували також книгозбірні при монастирях, при дворах князів і дружинників. Насамперед слід згадати бібліотеку Софійського собору у Новгороді, яка побудована сином Ярослава Мудрого Володимиром (XI ст.). Тут зберігалось чимало церковних книг, хронографів, княжих грамот. Шанувальником і збирачем книг був курський посадник, у якого проходив отроцьке служіння Феодосій Печерський (XI ст.). Чималою книгозбірнею володів печерський чернець Григорій (XI ст.), про що оповідає „Києво-Печерський патерик". На книгу Григорія не раз зазіхали злодії. Коли ж вони спіймались і стали перед судом за крадіжку, ченцеві стало жаль їх, і він оддав частину своїх книг володареві міста, щоб той змилувався і відпустив злодіїв. Іншу частину книг Григорій продав, а гроші роздав бідним...

Отже, можемо припустити, що неабияка книгозбірня була у володаря міста Києва, до якого в основному перейшли книги Григорія. А правив тоді мудрий боярин Ян Вишатич (з 1039 по 1093 рр. — київський тисяцький).

Любив книги і смоленський князь Роман Ростиславович (XII ст.), і ростовський єпископ Кирило (XIII ст.). Та особливо вражає своїм діапазоном бібліотека великого ростовського князя Костянтина Всеволодовича Мудрого (XIII ст.), що займався перекладами з грецької, та й сам писав дещо з історії.

Чимало бібліотек в XI—XIII ст. було і на заході Русі — в Галицько-Волинському князівстві. Про одного з мудрих книголюбів того часу слід сказати окремо.

„КНИЖНИЙ" КНЯЗЬ

Володимир Васильович, князь Володимир-Волинський (XIII ст.), будуючи на Волині церкви і монастирі ,не жалів коштів і на книгозбірні для них. „Був-бо він, — зазначає галицько-волинський літописець, — великий книжник і філософ, що другого такого не було ні перед ним, ні після нього не буде".

Із Галицько - Волинського літопису постає перед нами мудра людина, яка щиро піклувалася „про освіту для цілого краю". Певно, що при дворі князя мала існувати книгописна майстерня, продукція якої вражала насамперед своїм мистецтвом оформлення. Однак виготовлялись тут не тільки церковні книги. Двічі нагадує літописець про писаний для церкви св. Богородиці у Володимирі та для церкви в Каменці „Збірник" батька Володимира" (можливо, збірник законів).

В часи, коли татаро-монгольська навала душила руську культуру, Володимир Васильович допомагав книгами й іншим містам Русі (Чернігову, Перемишлю та ін.).

Отже, книжкова справа на Волині в XIII ст. процвітала і набирала широкого розмаху, незважаючи на татаро-монгольську неволю і утиски татарських ханів.

Ярослав Боровський.

„БОРОТЬБА ЖІНОК ЗА РІВНІСТЬ"

Під таким заголовком американські жінки відмічують своє 50-ліття здобуття прав голосу.

Як подає преса, що головною атракцією „свята" була масова демонстрація жінок в Ню Йорку, в якій взяло участь поверх 200 тисяч жінок. Провідницею цього руху є Бетті Фрідмен. На вічу у Браєн Парку, яке відбулось після походу Беті Фрідмен мала заявити такі домагання: „Дайте нам жити, дайте нам право працювати без огляду на нашу стать" і що це не є „війна у спальні", але **„політичний рух" і т. п.**

Все це виглядає дещо неповажно, бо 50-ліття жіночої рівноправности в Америці повинно мати глибший і цікавіший характер. Сьогодні демонстрації вулицями притаманні всякому босому і патлатому шумовинню, тож не могло воно дати жіночим провідницям належного відблиску їх достойного в минулому, ані належно насвітлити їх сьогоднішні домагання. А їх таки є чимало.

Манітобський провінціяльний з'їзд Союзу Українок Канади відбудеться в днях 13-го, 14-го і 15-го листопада 1970 р. у Вінніпеґу під час з'їзду інших складових організацій СУС ,Товариства Українців Самостійників та Союзу Української Молоді Канади) і Колегії св. Андрея. Манітобська Управа Союзу Українок звертається до своїх відділів з проханням не влаштовувати імпрез в тих днях, щоб дати можливість членству взяти участь в з'їзді.

Провінційні з'їзди в інших осередках: Сх. Канада, в Монтреалі — 10—11 жовтня, Бр. Колумбія, у Ванкувері — 24—25 жовтня, Альберта, в Едмонтоні — 20, 21—22 листопада і Саскачевані, в Саскатуні — 4, 5 і 6 грудня.

Рання канадська повістярка заслуговує ширшої популярности

Маркус Ван Стін

Шкода, що обставини примусили Сару Джанет Данкан виїхати з Канади у молодому віці. В іншому разі, вона напевно була би залишила по собі більш помітний слід у нашому побуті й літературі. В дійсності, лише одна з її 19 книжок має канадську тематику. Книжка, яка називається **Імперіяліст,** вийшла друком у 1904 р., а фірма МкКлелланд енд Стюарт недавно її перевидала в паперовій оправі. В книжці описані 1890-ті роки в Брантфорд, Онтаріо.

Сара була добре обізнана з життям цього містечка і її прихильне, але реалістичне відтворення його могло б відноситися до багатьох тогочасних онтарійських міст. Вона народилася 22-го грудня 1861 р. в Брантфорд; мати її була ірляндка, а батько — багатий шотляндський купець. Чарльз Данкан був серйозною людиною і почувався цілком щасливим, коли присвячував шість днів на тиждень своїй крамниці з домашнім устаткуванням і мануфактурою, а в неділю відводив своїх одинадцятеро дітей до Пресвітерянської Церкви ім. Нокса, де рання проповідь звичайно тривала дві години. Сара, його друга дитина, закінчила Жіночий Коледж у Брантфорді і стала учителькою в народній школі.

Сара не любила вчителювання і, після досягнення повноліття, вона розпочала журналістичну кар'єру. Вона правдоподібно вибрала журналістику тому, що нею займалися виключно чоловіки і цей факт був викликом для її впертої вдачі. Її перші журналістичні спроби друкувалися під чоловічим псевдонімом „Ґарт Графтон" і Сара вдоволено виявила своє справжнє ім'я аж після того, як торонтський **Ґлоб** і контроверсійний часопис **Тиждень** д-ра Ґолдвіна Сміта прийняли її статті і стали замовляти більше.

Після журналістичної праці в ЗСА, Сара вернулася до Канади і стала першою жінкою в Парляментарній Пресовій Ґалереї; вона була кореспонденткою газети **Монтреал Стар.**

Здобувши перемогу в Оттаві, Сара рішила зважитись на більший подвиг. У 1889 р. вона вирушила в подорож довкола світу. Це було поважне підприйняття, як на той час, для чоловіка, а для молодої, незаможної жінки — справді нечуване. Розказуючи про свої пригоди в дотепній книжці **Покидаю суспільство,** яка стала дуже популярною в Лондоні у 1890-их роках і залишилась цікавою, Сара признає, що найтруднішим для неї було дістати дозвіл на подорож. Ігноруючи попередження про жахливі катастрофи і осуд суспільство, Сара відбула подорожі до Японії, Китаю, Індії, Єгипту, Палестини і через Середземне Море до Англії. Там вона вийшла заміж у 1891 р. за Еверарда Чарльза Котс, якого вона була зустрінула в Індії, де він був куратором музею в Калкуті. Майже всю решту свого життя Сара провела в Індії та в Англії. Вона кілька разів відвідувала Канаду і один із її небожів, Джон Данкан, який ще живе і до кількох років тому провадив підприємство свого діда, пам'ятає її як „щедру, милу жінку з великою силою волі і глибоким вирозумінням для почувань і опіній інших". Востаннє вона відвідала Канаду в 1913 р., щоб побачити постановку своєї п'єси **Його Королівське Щастя** в Роял Александра Театрі в Торонто. Вона померла в Англії в 1922 р. і була похована біля свого чоловіка на цвинтарі в Суррі.

На великому старому домі на Західній Вулиці у Брантфорді, в якому народилася Сара, Онтарійське Бюро Історичних Пам'яток повісило металеву пропам'ятну таблицю. У повісті **Імперіяліст** Сара описала цей дім в центрі Брантфорду такими словами: „Стояв дім, просторий і затінений, на чепурній площі, з травником спереду і кущами з боків, з садом і городом позаду... Вліті пшениця хвилювала за парканом, а восени, стоги пшениці облягали хату, як отаборена армія".

ЕСТАФЕТА

Хоча до словника „естафета" потрапила з легкої руки французів, але коріння цього терміна чисто італійське. „Стаффа" мовою жителів Апеннінського півострова — стремено, відповідно зменшувальне „стафетта" — стременце.

Колись-то вершник, що за призначенням мав доставляти адресатам термінові листи й повідомлення, спираючись на стремена, щодуху мчав з пакетом. Кінь його невдовзі стомлювався, і вістовий на скаку передавав посланння іншому гінцеві, який вже був напоготові. Кур'єри змінювали один одного, і це звалося „передати листа естафетою".

Сучасна естафета — це змагання на швидкість між командами спортсменів, коли кожний етап дистанції долає інший учасник. Пробігши свою частину путі, спортсмен передає партнерові по команді паличку або має торкнутися його рукою. Як бачимо, поняття не змінилось.

Ю. Шанін,
кандидат філологічних наук

Д-р Б. Білаш

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КАНАДІ

Ця доповідь, була виголошена на семінарі РУШ у Вінніпезі в червні 1968 року.

Автор її д-р Борислав Білаш відомий в Канаді і поза нею у педагогічній ділянці. В цей час він займає позицію асистента координатора мовних студій м. Вінніпегу, багато уваги приділяє навчанні української мови у державній і рідній школах і є головою Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради. Редакція.

Питання розвитку української мови в Канаді, на мою думку, є найважливішою справою нашого часу. В ньому ж бо лежить ключ до нашої майбутности як самобутнього суспільства в рамках мозаїки Канади. Питання розвитку української мови треба віднести перше до питання збереження її.

Час від часу доводиться почути голоси — мовляв, навіщо нам, українцям зберігати свою мову? Тут ми всі канадці, тож краще нам якнайскорше дійти до повної асиміляції та стати дійсними канадцями.

Але що це значить, коли людина стає таким „дійсним канадцем"? Серце крається учителеві, коли він бачить у школі таких „дійсних канадців". Мають вони українські прізвища в первісній, або зміненій формі, знають що вони з походження українці та не знають чому. Не знають вони, що це значить, бо батьки не дали їм тієї рідної мови, того ключа до всього українського.

Не можуть такі люди свобідно почуватись ні в українській організації, ні в українській церкві. Не знають вони нічого про себе, ані про своїх предків. Не знають вони, що походять з народу, який має багату культуру, славну і героїчну історію та велику літературу і музику. Вважають вони, ці наші бідні сини і дочки, що бути українцем, це бути людиною другорядною. Як же згублено мусить почувати себе така людина! Не знаючи своєї рідної культури, звичайно, не засвоює й іншої. Стає канадцем, горожанином і більш нічим. Яка ж користь Канаді з таких горожан? Та й чи не сором нам, що така велика кривда зроблена цим юнакам і юначкам, які виростають забутими сірими людьми і що для них немає місця ані в українській, ані в англійській спільноті? Чи не жаль нам їх?

Дехто твердить, що етнічні групи можуть зберегти свою ідентичність і без знання мови. Вказують вони найчастіше на ірляндців і що кожний O'Malley знає, що він ірляндець. Та чи це до речі? Кожний засимільований українець знає, що він українського походження, ще почувається українцем, хоч і не знає мови. А як же з наступним поколінням? Чи будуть їх діти знати, з якого вони роду? Ми не дивімся на ірляндців — маємо досить українського досвіду, а він не потішаючий.

Коли перші українські поселенці приїхали до Канади, вони майже відразу почали закладати українські організації, рідні школи. Вони використовували всяку нагоду, посилали своїх дітей до двомовних державних шкіл, де діти могли вивчати й українську та й англійську мову. Провінційні уряди створювали для українських учителів спеціяльні семінари, де вони, побираючи Учительський Курс, ставали вчителями та виховували українську дітвору, де неукраїнець був би зовсім непридатним, не розуміючи ні української мови не українців.

Під час першої світової війни двомовні школи закрили як непотрібний елемент, хоч українці завзято і довго за них боролись. Тоді старались українці ввести українську мову до державних шкіл, як предмет, але знову без успіху. Обов'язок навчання української мови остаточно спав на рідні школи, на церковні і світські організації. Були час від часу спроби ввести навчання української мови як предмет у державних школах і щойно аж після другої світової війни почались виклади української мови в державних школах та університетах, насамперед у Саскачевані, де шкільні власти прихильно ставились до української мови.

Тепер українська мова викладається в державних школах у трьох західніх провінціях Канади та в кількох університетах. І здавалось би що не існує проблеми, що українська мова на добрій дорозі, але проблеми є і то не малі.

Як приклад наведу, що в одному місті, де живе велике число українців і де я мав нагоду відвідати кілька українських рідних шкіл, сказав один з передових громадян, що в них немає ніякої проблеми в навчанні української мови. Їхні рідні школи, говорив він, захопили всіх дітей і всі діти володіють українською мовою, що в них можна проводити такі школи зовсім по традиційному, як вчили в Україні. Та правда, згадав, що є мала кляса англомовних дітей та якось стараємось їх вчити.

Отже до цієї школи вчащали діти родин найновішої еміграції, де дома панує лише виключно українська мова, а діти давнішої еміграції забуті, не існують.

Говорив мені одного разу священик, що в нього є 200 дітей у недільній школі, а в рідній школі лише 50. Проблема? І так деякі провідники світських організацій та деякі священики обох церков наміряються вводити англійську мову в проповіді, а деякі говорять і про саму Службу Божу, мовляв, щоб всі розуміли. Таким способом затримаємо собі одно покоління а більше ні.

Ні наш український обряд, ні українське суспільство в Канаді не може зберегтися без рідної мови. Здається мені, що роля церкви повинна тут бути найсильнішою, найбільш рішучою і послідовною і замість вести до асиміляції, помогти дітям рости і бути собою, помогти їм навчатися рідної мови, шанувати її, любити, так як шанується батьківський дім і рідну сім'ю.

Роля дому в розвитку української мови чи не найбільша, але найперше — кожна родина мусить усвідомити собі ту велику відповідальність, яка лежить на родичах, на батькові, матері, що першою установою до навчання мови є дім, що в нім мусить панувати рідне слово. Крім того українська родина повинна передплачувати українські часописи, журнали, посилати дітей до рідної школи, цікавитись тією школою і помагати дітям у домашніх завданнях, посилати дітей до молодечих організацій, належати до української церкви — там, де панує рідний дух, вимагати навчання релігії в рідній мові, учащати на українські концерти, вистави.

Перспективи розвитку української мови в Канаді залежні від того, як ми будемо розв'язувати різні питання, що пов'язані з нашим духовим життям. Нераз ці питання виглядають нам дуже малими та неважними, одначе кожна велика будова складається з малих частин і коли бракує одної якоїсь частини, або коли одна котрась є зіпсута, то може пошкодити цілій будові.

Подивімся тепер на наші рідні школи. Чи є в них які недомагання й які? Коли цих недомагань не побачимо, то не зможемо їх направити. То ж дивімся дуже критично, але конструктивно і не писемістично. Найперше питання — чому до наших рідних шкіл ходить тільки малий відсоток всіх українських дітей? Можете винувати дітей за їх байдужість. Тоді заохочуйте таких батьків. Зверніть їм увагу на те, що їхній дитині потрібне знання своєї мови.

А чому така велика кількість наших рідношкільників відпадає від рідної школи за рік-два? Чи тут треба винувати батьків? Причиною може й бути батьківська байдужість, але батьки бувають „байдужі" відносно інших дитячих зацікавлень і зайнять, а діти з великою охотою біжать до них.

Одного разу я був зайшов до рідної школи на інспекцію і в одній порожній клясі знайшов хлопчика, що сховався за стіл і очікував поки прийде час школярам йти додому. Батьки посилали його до школи, але українська школа його не цікавила. Які могли тут бути причини? Учителька його кляси — молода дівчина, років 17. Вона мала добре знання української мови, сама закінчила 9-ту клясу українська. Вдома в неї розговірна мова українська. Педагогічної освіти не мала. Метод навчання в неї майже не було... Підручники? Всі ми знаємо, які в нас досі були підручники. Навіть у деяких новіших матеріял невідповідний. Цей хлопчик приходив до рідної школи раз на тиждень в суботу, читав незрозумілі йому слова, переписував їх, перекладав те, що учителька завдала та слухав пояснень англійською мовою. Остаточно знеохотився.

А це є одна з дуже важливих проблем. А безперечно, що в нас є такі „учителі". От людина ходила колись до української школи і чомусь уявила собі, що вона вже й кваліфікована стати учителькою в рідній школі і без знання метод навчання. Ми мусимо до українських шкіл наймати таких учительок, що мають закінчені не тільки вищі курси українознавства, але й курс методології. Найліпше надаються молоді фахові вчительки державних шкіл, які мають закінчені високі кляси українознавства.

Ми повинні заохочувати здібних студентів української мови в державних школах та у вищих клясах українських рідних шкіл вписуватись на вишкіл до вчительської семінарії. Таким студентам треба давати різні нагороди й стипендії.

Треба також заохочувати студентів вписуватись по університетах на славістику. Нам потрібно славістів, а головно україністів. Нас у Канаді велике число. Якщо б ми це добре уплянували, то ми могли б перебрати кожний славістичний департамент у Канаді.

Не раз бачимо в школі учительку ентузіястку, якій потрібно, або ліпшого знання мови чи якихось інших українознавчих предметів, а головно — знання методики навчання. Для таких людей треба організувати спеціяльні кур-

си, або коли такі курси існують в університеті, чи деінде, заохочувати таких осіб, щоб вони на курси учащали, навіть помогти їм фінансово у формі стипендії.

З питанням методології є питання підручників. Більшість з наших підручників написано знавцями мови, які дуже часто не розуміють метод навчання. Уступи цікаві для дорослих, мова трудна, систематичної поступовости нема. Великий мовознавець міг би „приземлитися" та написати чогось легкого, відповідного для дітей. Тут приходить мені на думку Іван Франко, який писав і повість, і глибокі наукові праці, але міг він дати і такі ніжні та чутливі поетичні твори, як „Зів'яле листя". Міг Франко й знизитись до мови дітей та писати для них такі казочки як „Коли ще звірі говорили" та інші. Треба розуміти для кого людина пише...

Не всі наші підручники писані великими мовознавцями. Пишуть їх і такі щирі люди, які дітей розуміють, але не вміють систематизувати матеріяли таким способом, щоб діти з них щось навчились. Тут може бути лише одна розв'язка — приготування підручників мусить бути виконане підручниковою комісією, яка мала б складатись з фахових педагогів, що мають знання мови і знання методології.

Дуже часто мучимо ми своїх найменших учнів, а нераз і старших учнів незрозумілим їм матеріялом. Прийшла та бідна дитина до школи і дають їй відразу буквар та кажуть — читай — не журися, коли не зрозумієш. Та ні, в кожній школі повинні бути різні кляси так званого передшкілля, конверзаційної мови. Щойно тоді ми повинні вчити учня читати й писати, коли він уміє говорити по-українському — тоді читання й писання йому придадуться.

В 1968 року почав приготовлятись цілий новий курс української мови за зорово-слуховою методою Чилтон-Дідіє. Ці матеріяли пляновані для вжитку в 7—8 клясах державних шкіл та надаються і до вжитку в університетах. Потрібний він і в рідних школах, бо побачать діти, що з тієї рідної школи буде їм якась користь, коли в ній зможуть навчатися мови.

Успішне навчання української мови. Від кого воно залежне? На це складається кілька чинників. Одного разу телефонує до мене один батько і каже, щоб заглянути до такої то школи, бо він вже цілий рік посилає свого синочка туди, а він ще й досі не знає говорити по-українськи. У відповідь на моє питання чи дома вживається українська мова, відповідь була що ні. Чого ж тоді сподіватись від дитини, від школи і від учителя.

Коли учень ходить побирати лекції музики на певнім інструменті, вдома він вправляється щодня. Чи не замало посилати дитину до української школи один раз у тиждень і тоді без вправ вдома сподіватися чуда? Навчання в рідній школі повинно відбуватись частіше — принаймні два рази в тиждень.

Як ми можемо помогти тим дорослим людям, студентам, або навіть тим з мішаних подруж, що хочуть навчитись української мови? Отже для них мусимо створювати вечірні курси та користуватися методами розговірних лекцій.

Як нам освідомити тих українців, що через різні, часто від них незалежні причини, не володіють мовою і письмом і не знають своєї культури? Для таких нам потрібно мати більше книжок в англійській мові з українською тематикою. Ми повинні допильнувати, щоб у підручниках літератури, вживаних у державних школах, були переклади й з української літератури і щоб у підручниках канадської історії були включені українці, які вложили чималу частку в економічний та культурний розвиток Канади. Треба також доглянути й того, щоб у підручниках історії й географії Европи, Україна була написана як край, а українці як нація.

Та й наші підручники уживані по українських школах не без хиб. Нераз забуваємо про 20-те століття, як навчаємо студентів про Україну. Не згадуємо теперішньої України, ані її сучасної літератури. І чи не дає нам право бути гордими за такого українця, яким є Чорновіл та багато інших? Даємо ще й сьогодні студентам фальшувати картину теперішньої України — соломяних стріх, ціпів, волів і т. п. Тому мають учні уяву про Україну вічної нужди, якої треба соромитись.

Крім наших домів, церков та інститутів, де ми можемо почути українську мову, музику? Ми повинні подбати, щоб в нас було більше радійових та телевізійних передач. Потрібно також рекордових плит доброї якости.

Де знаходяться кляси української мови, цеб то рідні школи — в яких приміщеннях? Вони є там де вдасться: і під церквою, і в закомірку, і на сцені і дуже рідко коли в добре устаткованій шкільній клясі, в спеціяльнім шкільнім будинку. А які устаткування? — Як Бог дасть. Часом можна пізнати що то кляса, а часом ні. Починаємо щораз більше користуватися будинками державних шкіл, коли це в суботи і вводити більш

спільні школи. Такий спосіб може нам вийти на користь, бо там можемо ліпше поділити учнів на кляси та й дістати кращих учителів. Таку школу й учні шанують та не соромляться її.

Яко повинна бути дисципліна в українських школах? Коротка відповідь — розумна; така як у державних школах. В нас є різно. В деяких школах дисципліна добра і там дитина почувається як у школі. В деяких дисциплінах майже немає: діти бігають, скачуть, говорять. А ще подекуди є школи старо-европейського способу — строга дисципліна як у в'язниці. Діти як на шнурках підскакують до відповіді, а інші сидять як задубілі. І так там, де дисципліни немає ані навчання, ані пошани не буде; де знов дисципліна застрога, там вона відбирає учневі всю ініціятиву, а в клясах стільки життя як на кладовищі. Треба мати рівновагу, бо відстрашимо учнів та й не буде бажаного розвитку української мови.

Як висновок обговорених тут питань — я звернув у головному увагу на деякі недомагання у нашій шкільній системі. Як ми можемо скерувати нашу працю на краще? Потрібно нам ліпших шкільних підручників, більше фахових учителів, доброго пляну навчання і справжні шкільні приміщення.

Яким способом це все осягнути? Відповідь на ці питання проста — співпрацею, або координацією. Задовго ми, українці, були парохіяльними. Ми побачили, що вже найвищий час координувати нашу працю. Після довгого плянування відбувся 1967 р. Світовий Конґрес і в нім Світова Виховно - Освітня Сесія, на якій обрано Тимчасову Координаційну Виховно - Освітню Раду. Ця Рада скликала пленум в Торонті в травні 1968 р., на якому затверджено Світову Координаційну Виховно - Освітню Раду. В цю Раду входять Крайові Ради цілої діяспори.

До тепер Рідні Школи були під керівництвом пятьох різних центральних шкільних установ при церковних і світських організаціях, які досі не мали між собою ніяких зв'язків. Учителі, якщо не цілковито самостійні, то належать до різних не скоординованих педагогічних організацій. Шкільних підручників є багато, як і плянів навчання, але коли дитина переходить з однієї рідної школи до іншої, а так не раз стається, то не знати до котрої кляси її призначити.

Напр. є дуже малі школи і в кожній з тих шкіл маленькі числом кляси. Тут у Вінніпезі є 20 українських церков та яких 20 різних шкіл. Більшість цих шкіл це малі і бідно зорганізовані, не раз без батьківських комітетів. Самі бачимо, що в більших, а головно у спільних школах є більший успіх. Тож координація цілості нашої виховної системи необхідна.

Будемо мати перешкоди? Я вже згадував нашу велику неґативну парохіяльщину, брак любови до тих українців, що до нашої церкви чи організації не належать. Але в нас є інші труднощі. Беруться за виховні справи люди, що не є виховниками — педагогами. Плянують з'їзди, а тепер такий стиль, що на кожному українському з'їзді має бути виховна сесія, воно так і повинно бути, але не на останньому місці і неякбудь. Доручіть ведення таких сесій не політикам-філософам, але передагогам, які розуміють проблеми освіти та принаймні знають відки починати їх розв'язувати. На виховно-освітні потреби звичайно немає ні часу, ні грошей, бо легше нам говорити про широку політику — чим ширша, тим легше, бо все можна сказати. Коли ж приходиться до справ виховних, то тут вже треба працювати, а не лише політикувати.

Для видання підручників та для наукових нарад потрібно грошей та звичайно їх тяжко знайти, але коли є політична справа „визволення України" здалеку, з-поза океану, не ділами, але гарно-звучними словами, то знаходяться гроші на брошурки, на кошти подорожі, на наради та інше.

Рішаємо сьогодні, що не можемо дальше легковажити справи збереження й розвитку нашої української мови, бо в цім полягає питання нашого майбутнього в Канаді. Це все ми бачимо з досвіду, тоді співпрацюймо, координуймо свою виховну працю. Хай наші дві головні церкви звернуться одна до одної та з правдивою християнською любовою до ближнього візьмуть провід у виховно-освітній співпраці. Бо лише конкретна плянова і розумна керма на рідношкільній ниві запевнить збереження і дальший розвиток української мови серед молодшого покоління в Канаді.

Борислав Н. Білаш.

У матері своя логіка

Кожна мати прагне, щоб її дитина була „надзвичайною", забуваючи, що найбільше щасливих саме серед звичайних людей.

Рисковно

Одружуватись без почуттів, у надії, що вони прийдуть пізніше, подібне до того, що вибиратися в магазин без грошей, в надії, що знайдемо їх на хіднику.

А. Данилюк

ДЖЕРЕЛА ПРЕКРАСНОГО

Історія музе"в — давня й цікава. Ще в старовину люди збирали і складали найрізноманітніші предмети, що своїм мистецьким виконанням та науковим змістом привертали до себе загальну увагу. Такі збірки були в окремих містах Греції, Риму, Єгипту. Пізніше осередком колекціонування стали культові споруди.

У Київській Русі по церквах та монастирях збирали воєнні реліквії, пам'ятні предмети, ікони. Особливо багаті були збірки в Київській Софії і Києво-Печерській лаврі.

У XV столітті Лоренцо Медічі створив у Флоренції музей сучасного типу, де велика колекція творів мистецтва була експонована за певною системою, у спеціяльному будинку. Значно пізніше були засновані такі визначні музеї, як Лувр у Парижі, Британський музей і Національна ґалерія в Лондоні, Дрезденська картинна ґалерія, музей Прадо в Мадріді, Метрополітен у Вашінґтоні.

На початку XIX ст. виникають музеї і на Україні — Миколаївський, Феодосійський, Одеський та Керченський — археологічні. А в 90-х роках з'являються музеї вже різних профілів — історичні, художні, природничі та інші.

На Західній Україні, зокрема в Галичині, музеї були при монастирях та церквах. Тут зосереджувалися цінні пам'ятки старовини — книги, ікони, золотарські вироби.

У 1885 році, до 300-ліття заснування Ставропігійського братства, історик Шараневич підготував церковно - археологічну виставку з предметів Волоської церкви, Братського архіву, галицьких монастирів і церков. Заговорили з віків рукописи і документи, стародруки й штихи XV—XVIII ст., посуд різблені хрести та ікони. Так виник перший у Галичині музей.

У 70—80-х роках минулого століття окремі ентузіясти й учені почали збирати матеріяли з історії Львова і Львівщини. В 1893 році в одному із залів міської ратуші було відкрито „Історичний музей міста Львова".

Трохи раніше, зусиллями приватних осіб, виникає музей художніх промислів. Тут організовують різні конкурси для ремісників — на кращі роботи з металу, дерева, шкіри; консультації для художників, ремісників та колекціонерів; створюють школу рисунка й моделювання.

Нова сторінка в історії музею відкрилась у 1904 році, після переїзду його в новий будинок. Експозиція відтепер будується за суто речовими, а в їх межах — хронологічними принципами.

Музей веде наукову роботу. Тут видають цінні матеріяли про художню творчість, зокрема „Зразки домашнього промислу на Русі" і 10 зошитів кольорових таблиць, з великою кількістю орнаментики, у яких дано характеристику розвитку різних галузей народної творчості.

З ініціятиви наукового товариства ім. Шевченка в 1895 році, при підтримці І. Франка та В. Гнатюка, виникає плян створення етнографічного музею. Українська громадськість гаряче привітала цей почин. Незабаром почали надходити з усіх кінців України експонати історичної та мистецької цінности, листи з запитаннями — що і як збирати.

Наукові експедиції В. Гнатюка, Ф. Колесси, О. Роздольського, В. Шухевича збагатили музей унікальними речами з Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини, Закарпаття та Буковини.

Музей став улюбленою установою української громадськости. Було створено „Товариство прихильників культурно - історичного музею", яке займалося збиранням та розгортанням музейної роботи. Проте в умовах буржуазної Польщі діяльність товариства всіляко обмежувалась. Так, у 1938 році шляхетська влада заборонила відкриття виставки „Лемківщина".

З кінця 20-х років XIX ст. в Галичині зароджується польське музейництво. Виникають бібліотека-музей ім. Оссолінських у Львові, де збирали книги, нумізматику, карти, гравюри та портрети, історично-мистецький музей Любомирських та ін.

Базувалося це музейництво на широкій державно - громадській основі, тому мало змогу розпочати організаційно - видавничу діяльність. Завдяки цьому побачила світ 5-томна „Гуцульщина" В. Шухевича.

Музеї на Перемишлянщині і Лемківщині почали виникати перед першою світовою війною. Одним з перших був Перемишлянський капітульний музей, де збирали переважно іконостаси, ікони, хрести виносні та ручні, грамоти, рукописні книги. З найцінніших пам'яток, що там зберігалися, треба згадати десять папок з пергаментними грамотами, що стосувалися історії міст та сіл, корону волинсько-галицького князя Данила Романовича, кипарисовий різьблений хрест, подарований одним з молдав-

ських господарів, срібну руську монету XII—XIII ст.

У Перемишльському музеї духовної семінарії, крім іконостасів, ікон, хрестів, грамот, були рукописи, книги, нумізматика. Багато речей походило з Лемківщини. Музей Наукового товариства, який також був у Перемишлі, мав цінні збірки з археології, геології, твори мистецтва.

Лемківський музей м. Санока відкрився у 1931 році. Для його розвитку чимало зробив відомий художник Лев Гец. Особливо широкі були там відділи старого церковного мистецтва, рукописів і стародруків, етнографії. Останній відділ був багатий на зразки вишивки, ткацтва, на землеробські знаряддя, які запопадливо збирала Ірина Добрянська, нині пенсіонерка.

Хоч на початку XX ст. у Львові було вже кілька музеїв: Народного Дому і Петрушевича, Ставропігійського інституту, Наукового товариства ім. Шевченка, художнього промислу, однак жоден з них, крім останнього, не мав відповідних приміщень, постійних кадрів, певного плану діяльності; про описи та каталоги годі й казати. Тому багато цінної старовини пропадало безслідно або вивозилось за кордон.

У 1905 році виник у Львові „Церковний музей", у якому спочатку збирали пам'ятки культурно-церковного життя Західної України, а згодом — і світського життя. У 1908 році музей перетворили в національний. Цей рік і вважається датою заснування першого на Західній Україні сучасного музею. Організатором і директором його був Іларіон Свєнціцький. Тут проводять наукові дослідження, видають збірники наукових праць. Велику роботу ведуть Іларіон Свєнціцький (стародавні рукописи, пам'ятки мистецтва, зокрема ікони), А. Лушпинський, В. Січинський та М. Драган (архітектура), М. Сосенко (художнє оформлення рукописів), І. Гургула (писанки), Я. Пастернак (археологія).

Тепер це Музей українського мистецтва, в якому зберігається 64 тис. пам'яток українського професіонального й народного мистецтва. Є тут картини Т. Шевченка, К. Устияновича, І. Труша, О. Новаківського, О. Кульчицької, А. Манастирського, твори сучасних радянських митців.

У 1907 році виникла Львівська картинна ґалерея. В її фондах — полотна Тіціана, Гойї, Рубенса, Діаза, Тінторетто. Є картини відомих польських митців — Матейка, Коссака, Станіславського; російських майстрів — Рєпіна, Айвазовського, Левітана, Верещагіна.

На початку XX ст. ентузіасти Прикарпаття почали збирати зразки народного мистецтва Гуцульщини. У 1926 році мистецтвознавець В. Бобринський організовує в Коломиї музей „Гуцульщина", який швидко розвинувся до рівня сучасного. Музей розташований у прекрасному будинку Народного дому, який було збудовано на кошти громадськості навколішніх сіл.

У сьогоднішньому Коломийському державному музеї народного мистецтва зберігаються та експонуються твори таких видатних майстрів, як Юрія Шкрібляка та його синів Василія і Миколи, В. Девдюка, О. Бахметюка, П. Кошака, Ю. Корпанюка. В експозиції представлені також твори окремих видів народного мистецтва суміжних і центральних областей України, у яких виражені спільні особливості творчості українського народу.

Нова важлива сторінка в розвитку музейництва на Західній Україні відкривається із заснуванням товариства і музею „Бойківщина" в Самборі. Музей швидко ріс, розширювався. Вже в 1938 році збірка його складалася з 30.676 експонатів. Тут були відділи мінералогії, палеонтології, археології, етнографії, церковного мистецтва стародруків, часописів, карт. Особливо багаті були збірки археології, етнографії та рукописів. Музей проводив археологічні розкопки, етнографічні дослідження. Завдяки наполегливій праці археолога Володимира Кобільника на території Бойківщини виявлено неолітичні поселення.

Музей відвідували селяни з усієї Бойківщини, сюди приїздили гості з Югославії, Швеції, Литви, Чехословаччини, Німеччини, Італії. Музей часто організовував виставки, а з 1931 року, разом з товариством, видавав щорічні записки під назвою „Літопис Бойківщини".

У 1931—1936 рр. виникають музеї „Яворівщина" (м. Яворів), „Лемківщина" (м. Санок), „Стривігор" (м. Перемишль), „Бережанщина" (м. Бережани), „Сокальщина" (м. Сокаль), музей ім. князя Василька в Теребовлі та музейні збірки в Тернополі, Рогатині, Івано-Франківську.

У 1931 році відбувається 1-й з'їзд українських музеологів, на якому було ухвалено заснувати „Комітет українських музеїв".

Другий такий з'їзд відбувся в 1933 році в Самборі. Його учасники виїжджали до Лаврова, де оглядали монастирський музей народного мистецтва й одягу. На третьому з'їзді музеологів виник Комітет українських музеїв.

Один із засновників музею „Бойківщина" — Михайло Скорик розповідає: „Товариство і музей „Бойківщина" відіграли величезну роль в справі піднесення самосвідомості бойків. Товариство зуміло активізувати їх, довести, що вони становлять цікаву вітку українського населення, мають прекрасну духовну і матеріальну культуру. Навколо музею згуртувалась велика кількість людей, які вели роботу по збиранню матеріальної культури, стали її пропагандистами. Одного разу селянин з далекого бойківського села, дізнавшись про музей в Самборі, привозить прадідівський дерев'яний плуг, який став цінним експонатом. Творці музею говорили і про потребу економічного піднесення Бойківщини".

Історія музейної справи на Закарпатті почалася в минулому сторіччі і тісно зв'язана з ім'ям угорського історика, мукачівського адвоката Теодора Легоцького, який був великим любителем старовини. З 1860 року він захоплено збирає доісторичні й історичні пам'ятки, проводить археологічні розкопки.

У 90-х роках в м. Севлюші (нині Виноградове) проводить археологічні розкопки і збирає пам'ятки минулого вчитель Й. Мигалик.

У 1907 році з ініціативи Легоцького в Мукачеві почалася підготовка до створення музею, а через два роки виникає товариство. Не маючи фінансової підтримки ні від держави, ні від міста, товариство не змогло відкрити музею. Після смерті Легоцького в 1915 році воно припинило свою діяльність.

У 1918 році Закарпаття увійшло до складу Чехословаччини. Сім'я Легоцьких виїхала в Угорщину, а колекції продала будапештському капіталістові Зінґеру. Згодом колекція була повернена і перебувала під наглядом урядової комісії. Цією комісією в 1920 році було створено „Музейне товариство Легоцького", яке через три роки відкрило для огляду музейну експозицію.

У 1920 році в Ужгороді почало свою діяльність товариство „Просвіта", в якому була створена музейна секція. Але через відсутність приміщень колекція пам'яток (рукописи й стародруки) залишилася недоступною для широкої громадськості.

В цей період в Ужгороді виник ще один музей. Він розмістився в підвалах єпископської резиденції. Пізніше музеї Закарпаття були об'єднані в „Підкарпатське крайове музейне товариство".

Тепер на Закарпатті працюють три великі музеї: краєзнавчі — в Ужгороді і Мукачеві та картинна ґалерія в Ужгороді. В Ужгородському краєзнавчому музеї — 40 тисяч експонатів. Тут найбагатша на Україні збірка бронзового періоду, багато рідкісних рукописів.

Друга світова війна завдала музеям великої шкоди, але вже в перші післявоєнні роки музейні фонди були поповнені, почали працювати нові музеї. У Львові виникли чотири нові музеї.

Нині в світі поширився ще один вид музеїв, присвячених окремим галузям науки, техніки, видам мистецтва. Вже стали відомими такі музеї і на Україні: музей циркового мистецтва в Київському цирку, Республіканський музей фізкультури і спорту в київському Палаці спорту, музей мікроскопів у Київському мединституті. Торік відкрився у Львові перший на Україні музей-аптека. Він розташований у приміщенні однієї з найстаріших львівських аптек на площі Ринок. Очолює музей С. Гургула, фармацевт більш як з 50-річним стажем. Тут зібрані глиняні амфори XIV століття, кам'яні і металеві ступки, преси, траворізки, перегінні апарати, дозатори, терези, штапелази, гербарії, рецептурні журнали.

За післявоєнні десятиліття цілком змінилася суть музеїв, їх роля і вся робота. Із напівзакритих, не дуже значних збірок, покликаних в основному зберігати пам'ятки, музеї перетворились у різносторонні наукові установи.

Зараз на Україні понад 150 музеїв. Вони зберігають величезні багатства, розповідають про життя нашого народу.

За останні роки виникла нова форма музейного будівництва — народні музеї. Створюються вони при школах, клубах, промислових підприємствах, у колгоспах. Понад 40 тисяч ентузіастів України є активними шукачами, краєзнавцями, збирачами, колекціонерами. Це вони зібрали більш як 800 тисяч цінних експонатів, не враховуючи того, що зберігає учнівська молодь у школах.

Великого розмаху набирає на Україні будівництво музеїв народної архітектури та побуту під відкритим небом. Володимир Кобільник мріяв колись створити в Самборі такий музей. Поставити на міській площі бойківську церкву і цілу загороду з хатою, господарськими будівлями, перетворити всю площу в музейний об'єкт. Тепер такий етнографічний музей створюється у Львові в мальовничому Шевченківському гаї. В музеї будуть широко пока-

Наталія Кібець

По країні наших батьків

ТУРИСТСЬКИМИ СТЕЖКАМИ ПО ДОЛИНІ ПРУТУ НА ЧОРНОГОРУ

Яскрава і різноманітна природа, незлічені багатства, історичні пам'ятки, своєрідні риси в побуті і культурі народу його героїчне минуле і сучасне приваблюють у Карпати, Прикарпаття і Закарпаття численних мандрівників — туристів, спортсменів, студентів, учнів, людей різноманітних професій і віку. Є чим полюбуватись, є над чим задуматись, є що назавжди зберегти в своїй пам'яті. Нові люди, нові зустрічі, зв'язана на туристських стежках дружба... В туристському поході своя принадність, своя романтика.

Казкові творіння могутніх сил природи, що підняли до хмар велетенські громаддя гір, прорізали глибокі ущелини, дали початок швидким рікам і скинули над ними високі стрімкі скелі з дивовижно зім'ятими кам'яними пластами. Невимовна краса Карпат тонко передана майстрами художнього слова. А які чарівні народні пісні, то широкі, як самі простори Верховини, то веселі і жартівливі! Хто може бути байдужим почувши урочисті звуки трембіти на полонині або побачивши райдужне коло життерадісного гуцульського танку? Хто може не захоплюватись спритністю і сміливістю плотарів-бокорашів на Черемоші, Тересві,

Однаково красиві Карпати і влітку, коли вони одягнені буйною зеленню листяних лісів і взимку, коли вони покриті глибокими снігами. Хороше тоді зробити лижний похід по горах і долинах.

Долиною Пруту туристські маршрути ведуть у Закарпаття, на Полонинські та вулканічні Карпати. Незабутнє враження лишається від підйому на найвищу вершину українських Карпат — Говерлю. До неї підійти можна з Ворохти по долині Пруту, Ясині — по Долині Лазещини і Рахова — по долині Білої Тиси і р. Говерлі.

Вздовж Пруту дорога з Коломиї веде до Ділятина в передгір'ях, звідти маршрут пролягає вузькою, надзвичайно мальовничою долиною, яку виробив Прут в горах. На захід від неї високо над хмарами піднімаються гірські масиви Горган, а на схід — пасма Покутських Карпат. Глибоко врізався Прут у гори. Круті схили покриті внизу широколистими і мішаними, а вище темними незайманими ялиновосмерековими лісами — карпатською тайгою і розчленовані водориями та ущелинами. В місцях крутих поворотів річки височать стрімкі скелі — урвища, а внизу піниться і клекоче вода, падає каскадом водоспадів на кам'яне ложе. Казкова краса природи, багатство мінеральних джерел, чисте гірське повітря, чудова дія сонячного проміння сприяли утворенню тут смуги гірських курортів. Найбільшими з них є ДІЛЯТИН, ЯРЕМЧА, КАМІНЬ ДОВБУША, ЯМНА, МИКУЛИЧИН, ТАТАРІВ, ВОРОХТА.

ЯРЕМЧА — кліматичний і бальнеологічний курорт, лежить на висоті 650 метрів ,оточена високими лісистими горами. Величним видовищем є Яремчанський водоспад висотою 15 метрів. На всьому протязі від Яремчи до Ворохти на лісистих узгір'ях розміщені корпуси санаторіїв і пансіонати. Цікаво простежити і геологічну будову цієї ділянки Карпат. У стрімких обривах села Ямна виходять на поверхню найдавніші палеогенові відклади, що беруть участь у будові флішових Карпат, — міцні ямненські пісковики.

В ЯМНОМУ на кладовищі (цвинтарі) побачимо храм, що разом з дзвіницею на тлі гір являє дуже мальовничу картину.

зані життя і культура Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини, Поділля, Полісся, Волині та Львівщини. Зараз „будується" „Бойківщина". Старовинні будівлі з'явилися нещодавно на Замковій горі в Ужгороді. Розпочалися роботи по спорудженню таких музеїв у Косові та Скольому.

Музейний рух нині набрав великого розмаху. І, мабуть, назріла потреба організувати на Україні щомісячний часопис, який широко висвітлював би різноманітні питання музейництва. Такий часопис був би прекрасним помічником для ентузіастів музейної справи, колекціонерів.

Складний і довгий шлях пройшло музейництво західних областей України — від приватних колекцій до сучасних музеїв і експозицій під відкритим небом з широким, комплексним показом матеріальної і духовної культури народу. У ньому — щедре джерело нев'янучої краси.

„Жовтень", ч. 8. 1969.

В МИКУЛИЧИНІ, поряд з церквою початку XX ст., стоїть стара дзвіниця з такими вишуканими формами і таких пропорцій, що храм, розташований поруч, здається позбавлений всяких мистецьких якостей.

В КРЕМЕНЦЯХ (колишньому Татарові) гори піднімаються досить великими масами тому маленька хрещата одноверха церква і дзвіничка поставлені на горбочку над Прутом, скидаються на дві печерички, що примостились біля пенька. За Кременцями треба повернути ліворуч і незабаром в оточенні високих гір покажеться рідкісної краси долина Пруту. На одному з її високих схилів, між Прутом і маленьким, але гомінким потічком невідомий ворохтянський тесляр у XVIII ст. збудував найстрункіший і водночас найменший з усіх гуцульських храмів.

ВОРОХТА — середньогірний кліматичний курорт, розташований на висоті 950 метрів серед хвойних лісів. Ворохта — один з вихідних пунктів для підйому на Чорногору та її вершини — Говерлю (2061 мт.) і Петрос (2020 мт.).

З Ворохти треба знов повернути на ясинську дорогу, проїхавши село Яблоницю, піднятись на перевал; звідти відкриваються неозорі краєвиди з Говерлею, Негрівцем та іншими вершинами на обрії, а внизу серед плосковидних пагорбів над Чорною Тисою привільно розкинулася Ясиня.

ЯСИНЯ — типове верховинське селище, розміщене в глибокій терасовій угловині, там де в Чорну Тису впадають Лазещина, Стебна та інші річки. Горбасті схили, прорізані водотоками облямовуються вище високими лісистими хребтами гір, що оточують улоговину. В Ясинах живе понад вісім тисяч населення. Тут є лісокомбінат, кінотеатр, кілька бібліотек, лікарня, середня школа і навіть колгосп. Основне заняття лісорозробки. Заплановано будівництво великої швейної фабрики. Вперше про Ясин згадується в другій половині XVI ст. Село належало унгарському феодалу Каролі. На південній околиці села, де один з горбів висувається великим коліном до Тиси, стоїть дерев'яна струківська церква. За переказом названа так від імені гуцула Струка. Він мав тут великі отари овець. Одного разу несподівано рано випав великий сніг і замів дороги так, що навіть і думати про повернення з вівцями додому не було чого. Струк вирубав кілька ялинок, щоб була їжа у овець, а сам з вівчарами подалися до Яремча по харчі лишивши на призволяще овець, коня і пса. Про повернення назад з Яремча не було мови. Перезимувавши, на весні Струк пішов подивитися на своїх овець зібрати хоч вовну з мертвих і був дуже здивований, знайшовши їх цілими, до того при них було багато маленьких ягнят. Замерзли лише кінь і пес. Як подяку Богоматері за збереження отари Струк збудував на цьому місці в її ім'я церкву і підтоді тут почали селитися гуцули.

Струківська церква перлина народної архітектури на Закарпатті, своєрідний музей, в якому зібрані зразки народної різьби. За переказом, храм був збудований Струком XVI ст., але не уцілів. Сучасний храм належить очевидно до XVIII ст., а від старого збереглися тільки нечисленні ікони, серед яких „ПРЕОБРАЖЕННЯ" виділяється дуже тонкою гармонією блідо-рожевих, зелених, блякло-блакитних та вохристо-коричневих тонів. Типи зовсім народні, а дія відбивається на тлі реального карпатського ландшафту. Між іншим ця місцевість славиться великими ясенями. Кажуть, що коли зпиляли дерева на місці, де зимували вівці для будови церкви, то один з ясенів був такий, що довкола пня могло сісти аж 12 чоловік. До 1950 року на печатці ясинянської селищної Ради були зображені ясен під ним вівчар з палицею в руці і вівці.

Дорога на Говерлю йде по долині Пруту, який починається на її північно-східному схилі глибокою ущелиною і утворює ряд водоспадів. Сходження на Говерлю дає можливість ознайомитися з висотною зональністю природних ландшафтів Карпат. Чорногору, яка є заповідником гірської природи, біля підніжжя оточує пояс широколистих і мішаних лісів. У непролазних хащах трапляються сліди диких кабанів і полохливих козуль. До висоти приблизно 1500 мт. її покривають ялинові ліси. Тут, у густій і безмовній карпатській тайзі, водяться стрункі олені і навіть сам володар гір — вуйко (ведмідь). Вище лежать високогірні субальпійські та альпійські луки. На північних схилах субальпійський пояс починається приземкуватою чагарниковою рослинністю — криволіссям з вільхи зеленої, сосни жерен та ялівцю сибірського. Ще вище безлісні поверхні гір — полонини вкриті барвистим килимом лучних трав. На початку літа яскравими фіолетово-рожевими квітками зацвітають рододендрони. Отари овець, хатки вівчарів — колиби, звуки трембіти доповнюють цю мальовничу картину карпатського високогір'я.

С. Степанюк

НА ТЕРНИСТИХ ДОРОГАХ

З моїх спогадів

Табір праці Гайд-Ансвельден Лінц. Рік 1944. Відкрита площа огорожена довкола колючим дротом, а на ній дерев'яні бараки стоять виструнчені під ряд наче на команду.

Поміж тими бараками, мов тіні сновигають виснажені, обдерті люди — жінки, чоловіки, включно з дітьми. В більшости вони молодого віку. Німеччина, щоб будувати свій райх, вивезла насильно людей до тяжких робіт з окупованих нею країн.

Табір зі всіх сторін охороняли вартові. Одинокий вихід був через браму, де вартові перевіряли кожного, що мусів мати спеціяльну перепустку. Для порядку в таборі були поліцаї в чорних мундурах. Вони були безпощадно брутальні у своїй поведінці, були володарями життя тих нещасних, насильно вивезених людей. Ранком виганяли з табору людей групами, напів голих і голодних до ріжних робіт. Після денної тяжкої праці і частих бомблен, не всі вертались назад. Ті, що повертались, діставали малу пайку їжі і короткий відпочинок у холодних бараках. Крім фізичного виснаження була й моральна депресія. Люди виглядали як ходячі трупи з печаткою тяжкого горя на обличчі. А ще важче було тим, що попали в такі табори з малими дітьми.

Така тяжка доля судилась і нашій родині. Вирвав окупант з рідної землі з двома малими дітьми. Прийшлось ділити гірку долю з тими нещасливими в обіймах колючих дротів в лагері Гаїд в бараці під номером 38. Цей барак був переважно для тих, що мали малі діти. Чоловіки цілими днями на праці по фабриках, а жінок з дітьми призначили на прибирання бараків. Коли рано розлучались, то не знали чи увечорі побачаться, бо багато гинуло під час тяжких бомблень. Була також велика смертність від жахливих умов у таборах. Померлих звозили до спільної могили коло цвинтаря, бо на цвинтарі чужинцям „авслендерам" не було місця.

В бараці холод доходив до зера, до того обстановка пригноблююча складалася з двох нар до спання, стіл, два стільці, залізна пічогрівачка, майже все холодна, бо лише чотири фунти вугілля мали на добу. Матері, до краю виснажені в таких умовинах були зобов'язані вдержати при житті своїх дітей. Легше, здавалось, матері віддати своє життя, ніж дивитись на терпіння навинних дітей. Але доля була немилосердна. В таборі кинулась епідемія — почали вмирати діти. Не було рятунку, бо й не було медичної допомоги. А смерть щораз більше забирала собі жертв гітлерівського режіму.

Мене огорнув невимовний жах, коли я побачила, що й моя дитина також хвора. Шукаю помочі, б'юсь як риба об лід, благаю рятунку, але все кругом мовчить сповнене байдужости і холоду на людське горе. Одна надія на Бога. Впавши на коліна молилась, благала рятунку. Передсмертний стогін моєї дитини розриває серце...

Не стало моєї Марійки. Смертельна тиша. Тільки час від часу здригався барак від тяжких бомблень. Страшно, темно і якось байдужо...

Старша моя доня Ганнуся, яка сиділа перестрашена в кутку раптом скричала — мамо, моя мамо! Її голос привернув мене до свідомости, а вона вся в сльозах дрижачими рученятами обняла мене.

І я знов усвідомила собі, що навіть у такий жахливий час, рештками сил буду боротись за мою надію — Ганнусю.

На привершинних частинах схилів Чорногори є циркоподібні улоговини, карові озерця, одно з яких розміщене на південному схилі Говерлі.

Це свідки минулої діяльности льодовиків. Гірські породи, вивітрюючись в умовай холодного клімату, утворюють кам'янисті розсипища, що покривають схили.

По гребню Чорногори від Говерлі можна дійти до другої високої вершини — гори Петрос, яка крутим уступом обривається до Говерлі.

ОЗОН ТА ЖИТТЯ

Усім відомо, що без кисню неможливе життя на Землі. Цей один з найпоширеніших елементів іде в основному на дихання.

Та не всі знають, мабуть, що кисень виконує ще інші, не менш важливі для життя функції.

До складу атмосфери входить озон. Він знаходиться головним чином у стратосфері, десь на висотах близько 20 — 30 км. Кількість цього газу в найближчих до нас шарах мізерна. Якби його зібрати побіля поверхні, озонова плівка була б не товще за 3 мм. Та коли б цей покрив зненачька щез, живі істоти на Землі, принаймні на материках, загинули б. Їх спалило б тоді потужне та високоенергійне ультрафіолетове випромінювання нашого світила.

Саме озон поглинає найбільш енергійні сонячні промені і не пропускає їх нижче 20 км. Крім того, встановлено зв'язок між розподілом озону та формуванням погодних процесів.

Г. Морозов

PROMIN

Vol. XI, 10 ENGLISH SECTION October, 1970

George Duravetz

VIEWPOINT

THE IMPORTANCE OF UKRAINIAN IN CANADA

Language may be regarded in various ways: to a physiologist and a musician it is a biophysical apparatus or medium producing sounds which convey meaning; to an anthropologist it is an inherited trait; to a sociologist and historian it is a medium for transmission of feelings, ideas and knowledge, which are summed up as culture. Since man is simultaneously the cause, transmitter and recipient of culture, his language reflects the personality and culture of the individual and also of the group to which he belongs.

It is the mother tongue of every human being that first conveys his ideas about himself and the world around him. Since he is an integral part of the cultural environment in which he finds himself, and since language is an expression of that environment, this language through which the child absorbs the cultural environment plays a very important role in the formation and development of a child's early concepts about life. Consequently if a new concept is alien to his cultural environment it will be difficult for him to grasp this new concept, particularly if he cannot readily find expression for it in his native tongue. This applies equally as well to adults. If a child or odult is to achieve adequate self-expression in a second language, the ideas that find ready expression in one language must equally find ready expression in his second language. If these ideas have the same motivating power in both languages a second language often a mother tongue, will be learned easily and quickly.

However, the problem faced by the Ukrainian-Canadian community today is that for the overwhelming majority of its young people the language of communication is English. The vast majority of those who know the language, to a certain extent, are limited to a "kitchen Ukrainian" which does not lend itself to expressing abstract ideas and concepts relevant to our daily lives. This is not surprising when we stop to consider that 80% of Ukrainian-Canadians are Canadian born.

In order to preserve the language as the basis of our cultural heritage the Ukrainian community has sought to keep it alive by advocating its use in the Ukrainian community and it being taught as a recognized second language in our educational institutions. Much has been accomplished during the past few years, yet the full implication of Ukrainian language studies has been hampered by a number of important factors:

1. The Ukrainian language is not spoken in the home by a large number of adults or if it is spoken it has degenerated to jargon of English and Ukrainian.

2. A large proportion of Ukrainians are not convinced that a knowledge of Ukrainian is necessary to fully appreciate and understand our cultural heritage.

3. The authorities in our provincial departments of education and our institutions of higher learning are not convinced that the Ukrainian language should or can enjoy an equal status with such major languages as English, French, German, or Russian.

Yet the fact remains that in the past one hundred years Canada has developed from a bicultural, English-French, into a multi-cultural nation. Today almost one third of the Canadian population is neither of British nor French ancestry. This Third Element or Third Force has made significant contributions to Canada's progress which has had considerable impact upon Canadian life.

In recent years the Ukrainian language has been introduced as a subject in high schools and universities across Canada. The Universities of Ottawa, Toronto, and Montreal offer a Ph.D. program in Ukrainian literature and linguistics. Those offering a B.A. and M.A. programs include the Universities of Manitoba, Alberta, and Saskatchewan. There are also some schools which offer a limited number of courses in the Ukrainian language or literature within the Departments of Slavic Studies or Modern Languages. The most extensive undergraduate program outside of Ukraine has been established at the University of Manitoba.

On February 21, 1967, the Senate of the University of Manitoba accepted the Ukrainian language on equal status with French, German and Latin as a language requirement for University entrance. However, the recognition of Ukrainian as a university entrance requirement to all faculties at the University of Manitoba does not make it a basic Arts requirement. There is a definite distinction between university entrance and basic Arts requirements.

A student entering university with Ukrainian as his language option will not be able to follow it through as a sequence if he enrols in the Faculty of Science. This faculty requires three Basic Arts courses and because Ukrainian is not a Basic Arts requirement it doesn't count. Therefore, the number of Ukrainians taking Ukrainian courses is low when we consider that there are between 900-1000 students of Ukrainian descent on the Campus.

In addition to Ukrainian language and literature studies at the university level, Ukrainian is taught at the high school level in Manitoba, Saskatchewan and Alberta. Enrolment in Alberta is said to be the highest of the three Prairie Provinces.

Although a detailed breakdown of enrolment in High School Ukrainian in Manitoba is not available, a survey of Winnipeg High Schools reveals that only 160 out of an estimated 6,000 children of Ukrainian descent are studying the Ukrainian language. This is an increase from 73 students taking Ukrainian during the 1966-67 school year. Even if we take into consideration that Greater Winnipeg makes up 50% of Manitoba's population and double that figure to allow for rural enrolment, it is still low when compared to Saskatchewan. However, it must be kept in mind that over 2,000 students of high school age study some form of Ukrainian in night school located throughout the city.

In addition to the large number of public and private high schools throughout Canada which offer Ukrainian, there exists a large number of elementary Ukrainian schools. These include private Ukrainian day schools, evening and Saturday schools and classes (Ridni Shkoly) which are supported by churches and organizations. Subjects that are taught include Ukrainian language, literature, history, geography, etc. It is estimated that in each of the larger centres such as Toronto, Montreal, Winnipeg and Edmonton, there are about 2,000 students attending these schools, and in some cases even more. Ukrainian studies do not usually terminate at this level, especially in the larger Ukrainian centres of Eastern Canada such as Toronto, Ottawa and Montreal where most students continue on to intensive Ukrainology courses (Kursy Ukrainoznavstva) which are organized on a four to five-year basis and intended for high school students. These courses are recognized for credits by the Ontario Teachers' College. Toronto alone has five such courses totalling 700 students. The establishment of this type of courses has for some reason been completely neglected in the Western Provinces.

The importance of the Ukrainian language today is not fully appreciated by many young Ukrainian-Canadians. Most of them have been told that they should learn Ukrainian because they are of Ukrainian descent or because it is good for them. Unfortunately, this creates a negative attitude towards the language. Young people must be convinced that a knowledge of Ukrainian is of practical value. It is the second largest Slavic language, next to Russian, spoken by nearly 50 million people. It ranks twelfth amongst the 2,500 languages of the world.

The knowledge of at least one Slavic language is becoming a necessity today, regardless of the field of study or profession. Canada's largest resource for experts in Slavic languages is the Ukrainian element. Students with the knowledge of Ukrainian could be of considerable value to the government of Canada in its many branches of internal and external affairs.

Much emphasis is placed on the study of science in Ukraine today. Very often the scientific research and achievements of the Soviet Union are erroneously designated as being Russian. In the field of humanities, the last convention of Ukrainian writers held in Kiev, in November, 1966, pointed out that the Union of Writers of Ukraine has a membership of over 800 writers. Many writers, comprising a number, larger than this, have not as yet obtained membership. In the 1st seven years, their published works have totalled over 800 million copies.

There are many Ukrainian language literary and technical publications which appear outside of Ukraine as well, particularly in the United States and Canada. Such institutions as the Ukrainian Free Academy of Sciences (UVAN), the Shevchenko Scientific Society (NTSh), and other professional institutions and organizations publish most of their materials in Ukrainian. In addition, there is a large number of writers in North

America, who write in the Ukrainian language. These include poets, prose writers and dramatists. A Ukrainian Writers' Association, "Slovo," has been established in New York.

Yet there is much that can be done. The Ukrainian community must demand that the Ukrainian language be introduced into our school system on the elementary level as it is in parts of Saskatchewan. Furthermore, the implementation of Prof. J. B. Rudnyckyj's minority report to the Commission on Bilingualism and Biculturalism would provide a solution regarding the use of Ukrainian on a semi-official level. In his report Dr. Rudnickyj has called for regional languages in areas where an ethnic group number at least 10% of the population. Unfortunately, the Ukrainian community has given this report little consideration.

In order to place the teaching of the Ukrainian language on a par with French and German, our teacher training institutions must train Ukrainian teachers in the use of the latest methods of language instruction. Too often the desire to learn Ukrainian is killed in our schools by poorly qualified teachers using the traditional approach involving the rote learning of declensions and conjugations. Ukrainian language teachers must have a thorough, knowledge of the Ukrainian language, literature, history, and geography. We must realize that a smattering of "kitchen Ukrainian"' does not make a language teacher. By using the latest methods of language instruction and competent, well qualified teachers, the problem of Ukrainian language teaching will be solved. The Ukrainian language will then enjoy the same level of prestige as other languages taught in our institutions of higher learning. However, the implementation of these recommendations will depend upon how much support they receive from the Ukrainian community in genera' anl the young people in particular.

"Sumkivets"

ГАННА ЧЕРІНЬ У ВІННІПЕЗІ

Заходами місцевої Літературної Групи „Слово" відбувся в неділю, 23-го серпня 1970 р. в приміщенні УВАН літературний виступ Ганни Черінь.

Тепло вітали вінніпезці відому поетку, яку представила д-р Марина Рудницька, голова Літерат. Групи „Слово".

В програму читання входили в переважаючій більшости ліричні поезії авторки, читала їх вона сама, а час від часу подавала коментарі до прочитаного.

Ганна Черінь привезла свою нову, щойно видану збірку „Травневі мрії", як також і раніші видані — як „Вагонетки" та інші. На закінчення прочитала уривок довшої поеми, яка ще не друкована, над якою працює поетка й яка буде мати заголовок „Слова".

Після виступу Ганни Черінь слово забрав д-р М. Мандрика, заст. президента УВАН, який у своїм слові, крім теплого привіту дав характеристику творчости Ганни Черінь. Подяку поетці за приїзд і читання висловила редактор Стефанія Бубнюк.

По цім, учасники, разом з поеткою перейшли до іншої залі на горнятко чаю. Цього разу поетці товаришував у подорожі в Канаді її чоловік Степан Паньків.

„ХТО ВМІЄ ПОШАНУВАТИ"...

Один мудрець сказав такі слова: „Поневолений народ, що береже свою мову, держить ключ від своєї в'язниці у своїх руках". Не забуваймо про це. Через рідну мову ми стали на ноги, увійшли в сім'ю освічених европейських народів. Підемо тим швидче і певніше вперед, чим більше українців завжди та всюди, усно й письменно, вдома й поза домом, в уряді, перед рівними собі й перед вищими буде вживати своєї рідної української мови. Це прикмета рабського, панського льокая, а не вільного громадянина цуратися рідної мови або знечищувати її усякими чужими словами та зворотами, ламати язик на „панський" лад. Щоб добре знати рідну мову, теба її вчити змалку до могили, в школі й поза школою, з книжок і від людей. Хто вміє пошанувати свого батька й матір, той зрозуміє, яку пошану він винен рідній мові.

Без мови нема розуму, без рідної мови нема власної літератури й культури, без власної літератури нема народу.

Якби

Коли б ми так прощали гріхи своїм ближнім, як самим собі, то ми давно втратили б пошану у своїм колективі як люди абсолютно безпринципні.

І. В.

Інж. К. Мурашко

ЮВІЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯЧКИ

Дня 19-го квітня б. р. Союз Українок Аргентіни вшанував знаменну дату — 75-ліття з дня народження і 50-річчя громадської діяльности почесної голови СУА пані Ніни Онацької.

У заповнену гістьми залю Т-ва „Відродження" та під гучні оплески присутніх увійшла ювілятка, вельмишановна пані Ніна Онацька в супроводі голови Союзу Українок д-р Л. Макарухи-Іваницької і містоголови СУА інж. Катерини Мурашко.

Коли вже ювілятка зайняла почесне місце при столі, голова Союзу Українок д-р Лідія Макаруха-Іваницька виголосила вступне слово:

„Впродовж свого існування Союз Українок Аргентіни вшановував різного характеру імпрези. Ними ми відзначували історичні жіночі постаті, які свідчили нам за приклад своєю особистістю, своїм характером, своєю відданістю для загальної української справи. Ці постаті були для нас рівночасно близькі і далекі, бо хоча нас лучив спільний сантимент подиву і пошани до них, але рівночасно ділила нас велика віддаль у просторі та часі, в якім вони жили, діяли і своїм вкладом праці причинялися до живучости нашого народу.

Тому то радіємо незвичайно сьогоднішньою нагодою, коли маємо можливість вшанувати живу і діючу між нами особу, яка вкладом своєї праці у сіспільно громадське та національне життя наших спільнот, заслужила собі на загальне признання, подив і пошану.

Цією особою є почесна голова Союзу Українок Аргентіни, вельмишановна пані Ніна Онацька, якій присвячуємо це святочне прийняття з приводу 50-ліття її суспільно громадської діяльности.

„Дорога і всіми люблена Пані Ніно!

Прийміть від нашого Союзу цю китицю квітів, як символічний вислів нашої глибокої любови і пошани до Вас, та наше публічне признання за Ваш труд на протязі п'ятидесятиріччя.

Хай Всевишній нагородить Вас щастям і здоров'ям на многі і многі літа!"

По закінченні свого слова голова СУА вручила ювілятці в'язанку чудових червоних троянд і попросила до слова пані Ліду Тавридзьку.

Пані Л. Тавридзька в своїому докладному і дуже добре опрацьованому рефераті ознайомила присутніх із життям ювілятки і її громадською діяльністю на протязі 50-річчя.

Дальше слідували привіти, які складали представники організацій та приватні особи: від Т-ва „Відродження" — голова п. В. Котульський, від Кооперативи „Відродження" — голова п. Леонід Філь, від Української Центральної Репрезентації — голова УЦР д-р Василь Іваницький, від Централі і філій Жіночих Секцій при Т-ві „Відродження" — пані Клементина Атаманюк, від Пласту — пласт. секретарка Дарія Філь, від Педагогічної Громади — голова п. Текля Мосора, від Союзу Українських Ветеранів — голова п. Богдан Яхно, Жіноча Секція Філії Т-ва „Просвіта" в Сан Мартін передала перґамен з привітом і підписами, від Сестрицтва Братства св. Покрови — старша сестриця п. Ольга Бременштуль, привіти від Управи Братства УПАЦеркви св. Покрови, Першої Української Дивізії УНА, Українського Клюбу та Пластприяту — відчитала секертарка СУА пані Оля Котульська, пан Роман Сасик на спомин зустрічей у гостинному домі Панства Онацьких в Римі підніс китицю квітів, привіт від інж. Петра Леха — зачитала п. Оля Котульська. Писемні привіти: від Головної Управи Союзу Українок Канади — голова Леся Хорош-Ґреґорі і кор. секретарка д-р Г. Янішевська, від СФУЖО — голова Олена Лотоцька і секретарка Наталія Пазуняк, О. Мандзій — член управи СУА, яка з огляду на хворобу не могла взяти участи в святкуванні та першої секретарки СУА пані інж. Олі Бандури, яка на той час перебувала в Европі й інші.

Під кінець першої частини свята голова СУА пані д-р Л. Макаруха-Іваницька вручила шановній ювілятці великий парґамен з підписами членкинь Союзу Українок Аргентіни і скромний дарунок в ознаку приязні до своєї почесної голови.

Після цього послідувало святочне прийняття. За чаєм з канапками, тісточками і тортами провадилася мила товариська забава.

Під час товариської забави пані Оля Котульська відчитала вірш „Жниця" Ліни Костенко, який змістом нагадував працьовитість на громадській ниві ювілятки. Опісля пані Лідія Тавридзька відчитала оповідання „Поворот" — це гарне оповідання пера Ліди Тавридзької було призначене Золотому Ювілею подружжя панства Онацьких.

Краяння ювілейного торта. Присутні (зліва доправа): п-і Іванна Буній, проф. Є. Онацький, п-і К. Хомишин, п. В. Котульський (голова Т-ва „Відродження"), п-і Г. Зінько, п-і О. Котульська, Ювілятка п-і Ніна Онацька, п-і М. Гнатишин, п-і Є. Іваник, д-р Л. Макаруха-Іваницька, п-і К. Воловина, інж. К. Мурашко, мґр. Л. Тауридзька, п-і П. Ольшанецька. Вгорі стоять: п-ні І. Будзінська, п-на А. Ґрех.

Таке сердечне прийняття і вияв симпатії всього громадянства зворушило не тільки ювілятку, але й її дружина проф. Є. Онацький був зворушений до сліз.

Накінець забрала слово ювілятка, яка між іншим підкреслила, що:

„Довгий шлях пройдено мною, але виконано багато менше з того, що хотілось доконати, бо душа і дух летять вгору, вперед, а людська вдача тяжить і зменшує конкретні висліди праці.

Але все ж треба бажати, любити і мати багато доброї волі, випромінювати ту добру волю навкруги себе, бо вона витворює моральну атмосферу, сприятливу для громадської співпраці.

Вплив жінки поважний в громадському житті, хоч ми може того і не доцінюємо.

Українське свідоме жіноцтво дуже діяльне у всіх країнах нашого поселення і мені здається, що ми в Аргентіні повинні б більше виявляти зацікавлення українською жіночою пресою, ознайомлюватися з діяльністю українських жіночих організацій, бо це дало б нам почуття сили і єдности зо всім жіночим рухом у вільному світі, в діянні за українську ідею. Союз Українок є частиною того ідейного жіноцтва.

Також наші очі повинні бути звернені і на Україну, на українських патріотів, які з ризиком для життя ведуть героїчну боротьбу проти русифікації. Ми у вільному світі повинні рішуче стояти на сторожі проти денаціоналізації. Атмосфера родинного життя повинна бути українською, про це має дбати жінка. Ще раз скажу те, що пишеться і говориться тисяча разів — посилати дітей до Рідної Школи, до молодіжних організацій, заохочувати до української книжки, пісні, танку, до відвідування курсів українознавства.

Поглиблюймо і ми наші знання про Україну. В нашому житті хай керують вічні засади християнства, хай переважують вищі цілі, вищі ідеї — велика українська ідея, якій українське жіноцтво повинно служити.

Хотілося б, щоб Союз Українок охоплював більше жіноцтва тут в Аргентіні, щоб воно більше цікавилось українськими справами взагалі, а українським жіночим рухом зокрема. І хотілося б висловити надію, що з часом до СУА ввілються свіжі молоді сили, які доконають те, чого ми старше покоління, не змогли доконати".

З цією надією вітаю вас усіх ще раз і дякую за щире прихильне до мене наставлення".

Заповнення залі і велика кількість делегатів на святі, було виявом глибокої пошани і симпатії до Вельмишановної Ювілятки, як рівнож було доказом признання заслуг в Її громадській праці.

Святочне прийняття на честь заслуженої громадської діячки Ніни Онацької відбулося в теплій і сердечній атмосфері і залишило у всіх присутніх дуже милі спогади.

Микола Петренко

ОЛЕНЧИНІ КНИЖКИ

З батьківського щоденника

Всяк трапляється в житті. Та години смутку і туги перебиваються раптом дитячим сміхом, наївним запитанням, врешті, просто присутністю дитини. І вже тобі легше, вже відступає кудись журба, і світлішає довкола світ.

Признатися, колись здивували мене рядки Максима Рильського:

Буває часом боляче,
Як восени деревам,
Коли вгинається плече
Під тягарем життєвим.
Тремтять надії, ніби лист
На змерзлій сокорині,
І рідних місць, і рідних міст
Нема тоді людині...
І раптом — слово незначне,
Дитяче лепетання —
Крізь скло морозне зрання...

Я розумів ці рядки, розумів, що вони геніяльні. Але відчути серцем не міг, доки не почув Оленчиного лепетання. І тепер наш великий поет став мені ще ріднішим, ну от як би Оленчиним дідом. Може, під враженням цього вірша я й почав занотовувати Оленчине знайомство зі світом.

**
*

Не знати, чому, але Оленка не ладить з ляльками. Наче й подобаються вони їй, носиться з ними якусь годину, другу, а там збайдужіє. Молоток, викрутка, звичайнісінький ключ викликають куди більше захоплення. Особливо, коли вони у чиїхось руках — тоді Оленка вже не відійде ні на крок...

Та найбільша пристрасть — книги. Має свою бібліотечку, щоденно покілька разів переглядає, перекладає книги. Досі не порвала жодної — ми просто в захопленні від цього. Одного разу, правда, вирішила звершити правосуддя — потай викрала ножиці і давай вирізати з книжок неґативних персонажів.

Добре, що ми її спіймали на першій же — казці про липку і зажерливу бабу. Розплакалася:

— Я не хочу мати в своїй книжечці погану бабу! Хай буде тільки діді...

Не знаю, наскільки дійшло її серця моє переконування, що без поганих персонажів і книжки не буде, тим паче, коли її ще й порізати. Але ножиці віддала...

Вчора купили їй нову книжку — Лесі Українки „Літо краснеє минуло". Коли дійшли до рядків:

Ой, вишеньки, черешеньки,
Червонії, спілі,
Чого ж бо ви так високо
Виросли на гіллі; —

закрила рукою текст, а потім до вишеньки:

— Вишенько, дай ягідок, дай!.. — а сама визивно позирає, як ми реагуємо.

Потім так само просила цукерок у „шоколадного дерева", яйця-райця в курочки, окрайця в зайчика.

Читаю журнал. Оленка присіла поряд, придивляється.

— Це ти чию книжечку читаєш?

— Свою.

А — може, мою?

— Ні, свою.

— А чого ж там малюнки?..

**
*

Недавно знайомі подарували Оленці нову сукню. Блакитну, з вишитим комірцем. Ну, й дитя, радіє, увесь день поглядає на себе в люстерко, пританцьовує. І раптом — на вишиваний комірець:

— А що тут написано?... Почитай!..

**
*

Несе до мене свою книжечку:

— Тату, яка це літера?

— А.

— А це?

— О.

— А це?

— Бе.

— А це?

— Ес.

— Інте... інте... інте... інтерес — вийшла „ес"!

І далі:

— А це яка? А це?

І так, поки знову дійдемо до „ес". Тоді:

— Інте... інте... інтерес — вийшла літера „ес".

**
*

Дивне в неї ставлення до героїв. Ну, Червона Шапочка, Зайчик, Їжачок, Синичка, Котик — гарні, чемні. Лисиця, Вовк, Баба-яга — погані, це зрозуміло. А от хлопчик Вереда, смішний Капцьо у неї на особливому рахунку. Смі-

ється з них, соромить і любить водночас. Чи не тому, що відчуває зверхність свою? Сідає їсти юшку, бере ложку і тут же каже:

— А Капцьо юшку їсть виделкою!.. Правда, смішненький Капцьо?..

***

Вчу Оленку віршика:

У садочку біля школи
посадили букн...
Вибирались ведмежата
в школу до науки...

І раптом помічаю, що вона завчає по-своєму, ближче до суті:

У садочку біля школи
посадили букви...

Ну, звичайно ж, — букви! Бо чого б тоді ведмежата і йшли до тієї школи, як не букви вчити!..

***

А мені відступати від усталених зразків не дозволяє. Її дитсадок має назву „Ластівка". На вивісці справді намальований стрімкий білогрудий птах. Якось по дорозі в садочок я вирішив трошки розважити Оленку і прочитав перероблену веснянку:

Весна, весна, весняночка,
Прилетіла ластівочка,
Стала співать-щебетати,
Наших діток потішати.

Оленці веснянка сподобалася:

— Татку, іще прочитай.

Я повторив.

— Іще, татку.

Бажаючи ще більше догодити, я змінив останній рядок:

— Татку, татку, не так, ти не знаєш, там немає про Оленку, там є про діток.

***

Любить Оленка писати, та найбільш подобається їй дідова грамота. Вона познайомилася з нею, коли їздила в село. Річ у тому, що дід так і лишився неписьменним. Працюючи в кузні, він щотижня мусить здавати письмові „рапортички".

В суботу дід садовить бабу за стіл. Сам дістає з кишені свій записник. В ньому відмічена робота своєрідною, одному лише дідові відомою грамотою. Він сам її вигадав, сам і користується нею. От, приміром ,сьогодні направляли плуги. Дід і малює плуга, і ставить поруч палички — скільки штук відремонтовано.

По сусідству з плугом — чудернацькі культиватори, борони, підйомники.

Чи варто говорити, що саме ці малюнки і подобаються Оленці. Вона вмощується поряд з бабою і сидить, доки „рапортички" не будуть готові. Лише скрушно зітхає час до часу:

— А мій тато так не вміє...

***

А там знову за книжечку. Тільки сядеш за стіл — вона вже тут:

— Тату, почитай!.. А що тут написано?..

Засинає обов'язково з книжкою. Іноді й серед ночі домашніх будить сонне, настирливе прохання:

— Почитай, почитай книжечку!..

А за мить вже чути глибоке дихання. Та ранком перші слова:

— Книжечка, де книжечка?.. Почитай!..

***

І так щодень нові книжки, нове відкриття світу. Щоб лиш не стерлось у тебе, Оленко, це прагнення знань, ця ненаситність в чеканні нових див. Щоб новітня цивілізації з її великими і малими екранами, сценами, транзисторами не заступила собою книжки, бо книжка тобі дасть багато.

От поверхом вище нас живе хлопчина Павлик. Не знаю, що причиною, але десь ще на початку першої кляси збайдужів він до книжки. Зрештою, громадою йому розтлумачили, що наука потрібна, що без неї не можна. Ніби збагнув. Але коли в день закінчення навчального року він прочитав слова: „Переводиться до другої кляси", то ледве не заплакав:

— То що, ще рік вчитися?!

А ще ж рік, і два, і десять, і все життя вчитися і вчитися, і відкривати нове. Природа дала нам прагнення знань і радість при осягненні їх. Не загубити б нам цих дарунків, Оленко...

КИЛИМ З КАМІННЯ

З часом наші уявлення про камінь змінюються. Донедавна люди і гадки не мали, що його можна зігнути, витягнути, скрутити. Та ось камінь розплавили, стало можливим надати найміцнішим породам будь-якої форми. У Донецьку, наприклад, уже кілька років працює завод кам'яного литва. Тут з каміння відливають труби, облицювальну плитку — вироби, такі необхідні у хімічній, електрометалургічній та інших галузях промисловості.

Якщо каміння можна розплавити, то чого б одержану рідину не збити на піну? В Українському філіалі ВНДІ склопластиків і скловолокна так і зробили. При температурі 1500 град. плавлять базальт, і коли він починає витікати з спеціяльного отвору плавильної печі, його одразу спушують сильним струменем стиснутого повітря. Застигаючи, базальт сходить з конвейєра пухнастим м'яким килимом. Він не боїться ні вогню, ні вологи, ні кислот. З цього чудового матеріялу виготовлятимуть теплоізоляційні подушки, ним вкриватимуть теплопроводи, захистять від втрат тепла електропечі.

С. Калінічев

І. В.

ЩАСТЯ

— Як будеш слухняна, то Бозя принесе тобі під ялинку лялю, що заплющує оченята, коли йде спати.

Ляля та вже два дні дожидала Різдва у шафі, але дівчатко не знало про це й було слухняне. Дівчинці минуло ледве п'ять років. Велика ляля, така велика, як вона сама, зовсім збила її з пантелику. Вона стрибала, плескала в долоні, обіймала всіх, а очі блищали, як скло на сонці.

Це звалося щастям: п'ять літ і ляля, що заплющувала оченята, як ішла спати.

Потім їй стало вже чотирнадцять літ. Ходила до третьої кляси гімназії і пильно стежила, щоб завжди мати гарненько зачісану голівку. Мама обіцяла доні за добрий поступ у науці рожеву шовкову сукенку. Доня вчилась пильно, і мама мусила дотримати слова.

Мама застала доню проти дзеркала в новій рожевій сукенці з червоними плямами на личку.

— Боже! Таж вона має гарячку! — перелякано вигукнула мама. — Маріє, стеліть постіль — дитина хвора!

Дитина заплющила очі й не обзивалася. Дозволила зняти з себе черевики.

— Боже, вона непритомна! — заголосила мати. — Маріє, скидайте з неї сукенку!

Тоді доня розплющила оченята:

— Обережно, Маріє-любко, бо це ж шовкола сукенка!

І це було щастя: чотирнадцять літ і рожева шовкова сукенка.

У сімнадцять літ стала вередлива. Батько гадав, що це нерви, стара пестунка Марія називала це „натурою", а мама думала, що це настрої сімнадцятиліття.

І це справді були настрої сімнадцятиліття. Доня закохалася.

Чи не забагато це сказано?

Та ні! Бо коли хочеться когось щодня бачити, коли буває так сумно на серці, що аж сльози навертаються на очі, бо хтось проходить повз тебе, навіть не посміхнувшись, то це має означати, що доня таки справді закохана.

А за цим щоразу виникали нові сердечні турботи. А чи буде він на іменинах подруги, чи, може, не буде? А як буде (скажімо, що певно буде), то чи буде танцювати з нею, чи з галасливою Дорою?

Він був на іменинах (сімнадцятилітні мають інколи протекцію в долі!), але... що з того, коли майже всі танці прогуляв з тією... з Дорою! Зате, коли треба було йти додому, він пішов з нею. Прощаючись біля брами, сказав те, що звичайно кажуть у таких випадках:

— Цей вечір найщасливіший у моїм житті...

Доня мала тільки сімнадцять літ і не знала, що у подібних випадках звичайно так кажуть, і тому з надміру почуттів до ранку не могла заснути.

Це теж було щастя: сімнадцять літ і слова, що їх звичайно в таких випадках кажуть.

Вона одружилася з тим, що його так дуже любила. Це був ще один доказ того, що доля дивилася на неї ласкавим оком. Потім все сталося так, як вона собі цього в мріях бажала. Цілком так: рожеві місяці закоханості в свого нареченого заступили медові місяці шлюбу. На жаль, тільки місяці... Бо несповна за рік по її одруженню відчула себе якось дивно самотньою.

Згодом звідкись взялася туга за дитиною. Бажання це прийшло саме вчасно. Незабаром почуття самотності поступилося перед почуттям ніжного страху.

У безсонні, тривожні, сповнені солодкого чекання ночі думала: „Дитина — то найбільше щастя, про яке тільки можна мріяти... Молодість, врода, кохання чоловіка — все це з часом минає, а дитина росте... Це щастя, яке переростає нас самих..."

Коли лікар подав їй рожеву подушку, а в ній маленьке червонясте личко, вона всміхнулася крізь сльози, щаслива, як ніколи.

Це було найбільше щастя: рожева подушка, а в ній — маленьке червонясте личко.

Пройшло ще кільканадцять років. Кажемо — „пройшло", хоч насправді ті роки не йшли, а лізли. Були дуже важкі. Їй принесли вони ще трьох дітей.

Неділя пополудні. Він, чоловік, сидить при не прибраним ще столі, читає ілюстрований журнал. Вона доїдає остачу від обіду. Нарешті може й вона попоїсти. У так званій дитячій кімнаті — галас, сміх, плач, регіт, вигуки...

„Господи, дай силу витримати... Адже це день у день!"

Кличе до себе служницю, дає їй гроші за „вихідне" в неділю. Набагато більше, ніж належить. Окремо дає гроші для неї і дітей на пополудневий театр, кіно, каруселі, ах! — на що самі схочуть, аби тільки забрала їх на кілька годин з дому. Одне пополудні не чути їх галасу. Одне-однісіньке пополудні на тиждень мати для себе. Виключно для себе...

Вони обоє залишаються самі. Колись вони інакше зустрічали таке сам на сам. Та ба! — це було колись. Тепер вона чекає, аж і він кудись піде. Обоє вони вже не почувають обов'язку ховати свою нудьгу.

— Ти не йдеш сьогодні до клубу? — питає нервово.

Він і далі ще є добрим чоловіком і розуме, що їй теж має належати одне пополудні на тиждень, тому каже:

— Треба буде піти...

— Іди... іди, — радить надто поспішно.

Нарешті — сама. Втомлена, падає на канапу. Нарешті — спокій.

Тепер її єдине щастя: раз на тиждень пополудні лишатися самою й мати спокій...

Вона лежить на старосвітській канапі (родинна пам'ятка!) без волі і якого-небудь руху думки, насичуючись єдиним своїм щастям — спокоєм. Їй навіть на думку не спадає, що за мрячними від темно-лілового візерунка стінами її дому може бути інше, народжене бурею і сонцем, щастя. Але вона не може знати цього, бо її погляд не сягає далі лілових рож на стінах цієї затухлої кімнати.

1932.

ПАМ'ЯТНИК НАЙДОРОЖЧИМ

Нев'янучий вінок на свіжу могилу, членкині нашого відділу, бл. п. Ксавери Пахолків, яка упокоїлась 26 липня 1970 р. складаємо в її світлу пам'ять $10.00 на журнал „Промінь".

Відділ Доньки України в Тандер Бей

— — —

В першу річницю смерти мого дорогого мужа, батька і дідуся, бл. п. Миколи Мандзюка, який відійшов у вічність 7 серпня 1969 року, складаємо $15.00 на журнал „Промінь". Тим самим в Його світлу пам'ять вплітаємо наче у вінець золоту квітку-згадку про нього. Нехай Бог нагородить його спокоєм вічним. А в наших серцях пам'ять про Покійного буде вічною

Дружина Марія і дочки Соня і Дарія
Вінніпеґ

— — —

З приводу смерти наших членок бл. п. Доротеї Лупул і бл. п. Ганни Данилюк, відділ Союзу Українок Канади при Катедрі Св. Івана в Едмонтоні висловлює співчуття родині покійних і в той сам час влучує на нев'янучий вінок $20.00 на журнал „Промінь".

За відділ Н. Мельничук кор. секр.

— — —

В першу річницю смерти дорогої членки бл. п. добр. Катерини Тріски складаємо в її пам'ять нев'янучий вінок на журнал „Промінь" $5.00.

Відділ ім. Л. Українки, Брентфорд

ВТРАЧЕНА НАДІЯ

В тумані тане даль...
Я слух напружую і жмурю очі.
Та неможливо є заглянути на жаль
За межу дня і ночі.

Я тебе аж досі виглядала,
Без надії жити б не змогла.
Лиш тепер про смерть твою узнала
І надія згасла — мов зоря.

На цвинтар втрачених надій
В неділю зрання я піду.
І там поміж зів'ялих вже лелій
Тебе напевно я знайду.

В тумані ранньої зори
Я бліду тінь твою зобачу
І в шелесті кленового листка
Пізнавши голос твій заплачу.

В тумані тане даль...
Б'ють хвилі одна за одною
Я хвилям передам свій жаль
Сама піду — у вічність за тобою.

Марія Г. Видра

Бл. п. Юрій Хильченко

З приводу трагічної смерти бл. п. Юрія Хильченка, який відійшов з цього світу 20-го липня 1970 р. висловлюємо глибоке співчуття його дружині з родиною.

А замість квітів на свіжу могилу покійного складаємо $15.00 на журнал „Промінь".

Управа і членство відділу
ім. св. Кн. Ольги в Лашін

ЗУСТРІЧ ДОБРОДІЙОК

Перший ряд зліва направо — добродійки: М. Василів, С. Стратійчук, Г. Слюзар, М. Керніцька, Л. Слюзар, М. Фотій, А. Герус, Н. Гліцька; другий ряд: — Д. Куташ, К. Дебрин, П. Федак, С. Сасс, О. Бойчук, А. Зміївська, О. Мороз, З. Туржанська; третій ряд: — М. Стефанюк, Л. Глуханюк, Г. Кіцюк, І. Стеценко, Н. Крищук, О. Олекшій, Н. Стус, Е. Труфин; четвертий ряд: — Г. Равлюк, Маруся Василів, С. Рибалка, О. Кубин, М. Лакуста, О. Філь. Бракує: Г. Тетеренко і К. Ярмусь.

При нагоді 14-го Собору У. Г. П. Церкви у Канаді

У середу, 29-го липня 1970 р., в авдиторії Собору Св. Покрови у Вінніпезі, відбулась перша „Зустріч добродійок".

Ініціяторками зустрічі були добродійки міста Вінніпеґу. Ціллю такої зустрічі було дати нагоду дружинам священиків, які приїхали на Собор ближче познайомитись з собою та обмінятись думками про всякі буденні і небуденні проблеми священика, а особливо його дружини в житті громади. Такої зустрічі історія У. Г. П. Церкви у Канаді не пам'ятає.

Членки відділу Союзу Українок Канади ім. Кн. Ольги, при Соборі Св. Покрови, гостили нас дуже смачним і елеґантно поданим обідом — зовсім безкоштовно. Добродійка Е. Труфин була відповідальна за реєстрацію при вході.

На обід прибув, запрошений, Високопреосвященніший Архиєпископ Михаїл, супроводжений настоятелем Собору о. Прот. Сергієм Кіцюком. Владика Михаїл поблагословив трапезу і присутніх. Обід пройшов у приємній атмосфері. Не можна було не подивляти різноманітність страв. Коли добр. М. Керніцька подякувала членкам відділу за гостинність, голова відділу пані Діяна Бабинчук, відповіла — що це для них велика честь приймати таких достойних гостей.

Після кави, добр. Марія Керніцька, дружина голови Президії Консисторії, привітала, з нагоди зустрічі, Владику Михаїла, о. пароха та присутніх гостей.

— „Я бачу, що між нами є добродійки-піонерки нашої святої Церкви у Канаді" — сказала вона — „але є й ті, які жили в Україні і на вигнанні, а пізніше прибули до Канади і включилися до нашої Церкви. Є і добродійки з молодшої ґенерації, які вийшли разом зі своїми мужами - священиками на церковну ниву, жити й працювати для добра своєї рідної Церкви й українського народу".

На зустрічі були зарепрезентовані єпархії: східна і західна, а також середня. Не всі дружи-

ни священиків могли приїхати на цей день. Вшановано однохвилинною мовчанкою тих наших посестер, які відійшли у вічність.

Треба признати, що наші Владики відносяться з пошаною і вирозумінням до добродійок. Тож і слова Високопреосв. Владики Михаїла були надзвичайно теплі. — „Блаженний той, хто має дружину достойну" — сказав Владика. Дальше Владика Михаїл говорив про важливу ролю жіноцтва у життті суспільства, а особливо про ролю дружини священика у житті громади. Вона повинна бути одночасно дружиною, сестрою і матір'ю. Добродійка повинна розуміти і свого мужа - священика, і його парафіян. Не менше як половина праці у громаді спочиває на її плечах.

Наспіли писемні привіти від пань-добродійок: Н. Метулинської, Т. Куліш, С. Юрківської, М. Стефюк, М. Хом'як та А. Пук. Добродійка Стефюк прислала, разом із привітом, пожертву у сумі 10.00 дол., за що їй щиро дякуємо.

Метою зустрічі було не тільки познайомитись, але й обмінятись думками.

Ділянку дискусій очолила добродійка Галина Слюзар. Дискусія була жива. У ній брали участь пані різного віку і стажу. Думки були добрі й цікаві. Заторкнено було навіть і досить контроверсійні питання. З признанням треба відмітити, виплекану життєвим досвідом, дипломатичність добродійок - піонерок.

У кінцевому слові, добр. Галина Кіцюк подякувала всім, хто причинився будь-чим до успішного переведення зустрічі, також і добродійкам - гостям за те, що так щиро відгукнулись на запрошення, та взяли участь у дискусіях. Присутні одноголосно погодилися на внесок, щоб такі зустрічі ввести у традицію. Відбувати їх при таких нагодах як, Собори Церкви, Єпархіяльні з'їзди, тощо.

Даючи початок „Зустрічам добродійок" ми хочемо вірити, що і на будуче, не будуть ті зустрічі ареною для особистих порахунків, чи втручання у адміністративні або догматичні справи Церкви.

Під час зустрічі переведено збірку. Чистий дохід у сумі 25.00 долярів, передано на пресфонд „Променя". **Учасниця.**

УКРАЇНСЬКА ВИШИВКА

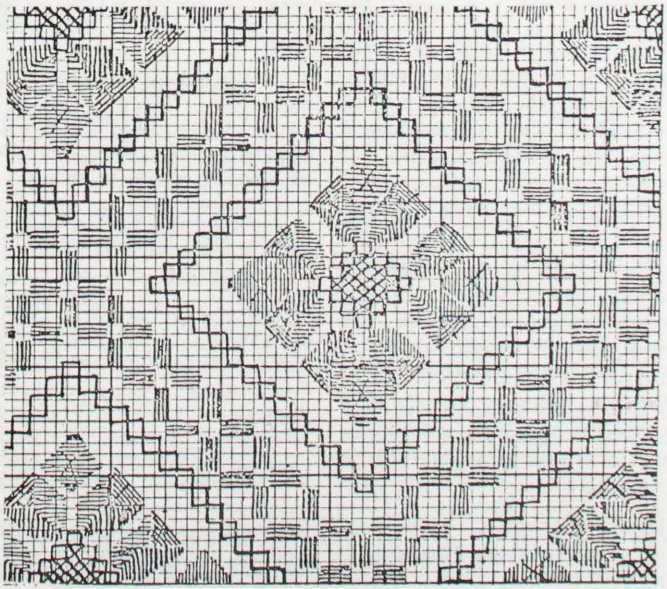

ВЗІР ДО ПОДУШКИ:

Подушка з канвового полотна піскової краски, вишивана настичуванням (гладю). Взір подушки знятий із морщинки буковинської сорочки. Вишивка виконана в красках червоній, зеленій та фіолетовій. Спинка подушки гладка.

З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ ім. СВ. КН. ОЛЬГИ

Лашін, Квебек

Дня 29-го березня 1970 р. заходами нашого відділу було улаштовано „День Членства".

Програму дня відкрила вступним словом голова відділу В. Демосюк. Молитву „Царю Небесний" відспівали гуртом під проводом п. П. Каліщука. Голова культ. освітнього комітету Т. Клемба привітала і представила головну гостю п. добр. О. Філь. Добр. Філь дала доповідь на організаційну тему С.У.К. Після доповіді слідувало представлення та привітання нових членок. До відділу вступили пані: А. Козинська, Н. Латиш, Д. Михальчин, А. Сав'юк, К. Латковська.

Про „Народні Звичаї та Забобони" прочитала Т. Клемба. Пан П. Каліщук висвітлив релігійний фільм про страждання Ісуса Христа (у супроводі читання Святого Письма). О. Штихно подякувала всім за численну присутність та окремо тим особам, що спричинилися до улаштування цієї імпрези. На закінчення було подано чай.

Дохід з цієї імпрези у сумі $20.00 подарували на Недільну Школу при нашій церкві.

В. Демосюк, гол. **М. Тихонова,** секр.

ВІДДІЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

В ліску на горбочку

Зелена ялина
В ліску на горбочку —
Там зайчик частенько
Сидів на пеньочку.

Сидів на пеньочку
І шишки лічив
І меншого зайчика
Грамоти вчив.

І. Кривошей

Скликає нас дзвоник

Минулася, минулася,
Заквітчана пора.
До школи повернулася
Весела дітвора.
За книгами, за лавками
Встає незнаний світ...
Ой скільки є цікавого,
І все те знати слід!

Щоб виросли завзятими
До праці й боротьби,
Дружили ми з лопатами,
Училися плавби.
За літо поздоровшали
І справді підросли,
І ще які колекції
До школи принесли.

ОСІНЬ

Надворі дощ, вітер, холодно. А в дитячому садку, гарно, затишно.

Сашко награвся, захотів подивитися, що робиться надворі. Підбіг до вікна. А під вікном хитається од вітру велике дерево. Ось зараз гілками до шибки дістане. Гілки вже голі, без листя. Тільки біля самого віконця один листочок колихається, наче в дитячий садок проситься. Побачив його Сашко, закричав:

— Дивіться, який листочок червоний!

Підбігли діти, а сильний вітер налетів, гілку труснув, листок зірвав і поніс.

Після обіду дощ перестав, вітер ущух. Одяглись діти тепло і вийшли в сад.

У сірому небі над голими деревами ворони каркають, кружляють. На мокрій доріжці лозинки, гілки валяються, а внизу, під деревами, строкате листя всю землю вкрило. Шарудить листя у дітей під ногами. Збирають його діти. Шукають найгарніше — жовте, коричневе, строкате. Сашко червоний листочок відшукав, може якраз той самий, що на гілці хитався, в дитячий садок просився. Всякого листя багато. Тільки зеленого діти знайти не можуть. Зеленого листя нема.

Це — осінь.

Н. Калініна.

Щедра Тетянка

Дістався Тетянці великий соняшник. Лузала-лузала насіння з нього дівчинка, та й не подужала всього.

— Бабусю, — спитала Тетянка, — чого в кружалі зернят багато?

— Щоб усім діткам вистачило.

— Соняшник щедрий?

— Аякже, щедрий. І яблуня щедра, і груша, і вишня. Глянь, як густо плодів на них.

— Увечері зірочок на небі повно. Це теж для всіх діток?

— Для всіх, онуко, — каже бабуся. — І в тебе є своя зіронька. Хто старанний і щедрий, у того зіронька яскрава, а в ледаря і скупія — ледь блимає.

— А сонечко — одне, — трохи подумавши, скахала Тетянка.

— Зате світить воно так щедро, що всім людям на землі від нього тепло й радісно.

Пригорнулася Тетянка до бабусі і прошептала:

— Я теж буду щедра, як сонечко.

Ювілей відділу і роковини Л. Українки в Давфині, Ман.

СВІТЛИНА ЧЛЕНОК І ГОСТЕЙ З ЮВІЛЕЮ У ДАВФИНІ. Перший ряд зліва направо пані: Ю. Дух, А. Чайковська, А. Мазур, добр. М. Степанюк, о. Е. Степанюк. М. Андрейчук (голова), добр. Керніцька, О. Кійз, А. Гавриш, Г. Гендерсон; другий ряд: М. Котик, О. Апостол, М. Ґутуляк, Г. Ґотина, Е. Нусяк, А. Бігун, В. Слижук, Шевчук, М. Бураковська, А. Ситник, М. Коколєська, А. Ґотина, Рубашевська, (панна) Г. Багнюк, М. Базай, Х. Пресічнюк, П. Фик, М. Кузик, А. Підлипна, Ю. Стокотельна, А. Фіцич, Клаповущак; третій ряд: М. Слижук, А. Швець, К. Самець, М. Манчур, Т. Шовдра, А. Ковальчук, А. Буртняк, Ю. Маренчук, Р. Грицай, Ю. Бучій, М. Симчич, А. Геник, М. Білоус.

Відділ Союзу Українок ім. Лесі Українки в Давфині відсвяткував свій 40-літній ювілей в неділю 22 лютого 1970 року святочною програмою в залі Українського Народнього Дому. Перша частина програми була присвячена ювілею відділу, а по цім концертовою програмою відмічено роковини Лесі Українки, поетеси і патронки відділу.

Відділ у Давфині належить до найбільш активних в провінції Манітоби, має за собою поважну проробленую працю, як для місцевої церкви, Народного Дому, і так само проявляє себе в Давфинській Жіночій Раді та добродійних організаціях міста.

Ювілейне свято почалось рано в неділю Службою Божою в церкві а по ній Панахидою по померлих членках, що її відправив Всеч. о. Євген Степанюк. Співав церковний хор під управою пані Галини Гендерсон. По Службі Божій відбувся в залі Народного Дому обід для членів і гостей. На свято, як гість-промовець, на запрошення відділу приїхала представниця Провінційної управи Союзу Українок на Манітобу, освітня референтка добр. Марія Керніцька.

За святочно удекорований квітами і свічками стіл засіли гості, почесні членки відділу. Всеч. о. Равлюк з Роблину і Всеч. о. Є. Степанюк парох і бувші голови відділу. Обід попередила молитва, яку провів о. Є. Степанюк. По обіді слідувала програма, якою керувала Марія Білоус й яка складалась з привітів місцевих установ, делеґаток сусідніх відділів і головної доповіді добр. Марії Керніцької.

Відчитано привіти від бувших голів відділу, які тепер живуть поза Давфином: Марії Ґаджоси з Бовзмем, Марії Юрків і Одарки Яреми з Вінніпегу та голови Пров. Управи Союзу на Манітобу Теодори Гаврисишин. Привіти відчитала Марія Білоус. Привіти і побажання від місцевих і поза місцевих інституцій зложили: Всеч. о. Равлюк від української православної громади в Роблині, від церковної громади в Давфині — п. Йосип Ситник, від Українського Народного Дому в Давфині — п. В. Мазур, від відділу КУК у Давфині — п. Ю. Білоус, від Українського Православного Т-ва Молодших мужчин, — п. В. Юрків, від старшого СУМК-у — Петруся Шовдра, від молодшого СУМК-у — Євгенія Маранчук, відділу Доньки України з Роблину — пані Анна Горбай, від відділу Л. Українки з Ґилберт Плейнс, пані В. Сидор, від відділу в Давфин вітала гостей і членок голова пані Марія Андрейчук.

Головну доповідь на святі виголосила добр. Марія Керніцька. Привітавши членок відділу в день їх ювілейного свята і оцінивши їх довголітню працю в громаді і організації Союзу Українок Канади добр. Керніцька присвятила свою тему великим роковинам — 1000-літтю смерти Великої Княгині Ольги, першої жінки володарки України, що як перша з пануючої династії внесла християнство в Україну. В другій частині промови доповідачка вказала на ті великі завдання жінки-громадянки, які, як послідовниці Кн. Ольги, далеко від української землі, як Мироносиці продовжують працю при своїх

церквах та народніх інституціях, зберігаючи тисячолітню традицію виплекану багатьма поколіннями.

Після закінчення першої частини ювілейного свята слідувала концертова програма присвячена роковинам Лесі Українки під керівництвом голови відділу пані Марії Андрейчук. Концертова програма складалась з таких точок:

Вступне слово — пані Анна Мазур. Жіночий хор під управою Галини Гендерсон відспівав — „Ой Дністре мій, Дністре" — музика А. Манастирського, деклямації: Євгенія Маранчук — „Хто казав, що я слабка" і Маруся Буртняк — „На зеленому горбочку". сольоспів Лорейн Грицай — „Сховалось сонце за горою". Цінну доповідь про Лесю Українку виголосила Галина Гендерсон. Петруся Кізь відграла на піяно „Моя любов", вірш Лесі Українки відчитала Савеля Ситник, жіночий хор відспівав народню пісню „Ой у полі могила". Кінцеве слово сказав Всеч. о. Євген Степанюк. Програму свята закінчував жіночий хор — „Гимн Союзу Українок."

Марія Білоус

В ДЕНЬ УРОДИН МАРІЇ МАРКУШ
Монтреал

Родина і ближчі приятелі пані Марії Маркуш зійшлись у ресторані п-ва Михальчуків, щоб вшанувати свою приятельку і заслужену громадянку з нагоди її дня уродин. На прийняття прибуло поважне число гостей. Мали ми велику приємність мати між нами отця і доброд. Філь. Отець Філь провів молитву перед перекускою.

Коли пані Маркуш прибула до ресторану в товаристві пані Мединської, то пані Світуха, яка на це прийняття спеціяльно приїхала з Оттави, привітала пані Маркуш та вдекорувала її корсажем. Господинею того вечора була пані Михайліна Нема, вона привітала присутніх гостей, поздоровила пані Маркуш і попросила до слова пані Ю. Стефанюк.

У своїм привітальнім слові пані Стефанюк зложила побажання пані Маркуш від присутніх гостей, і вручила їй найновішу книжку Ірини Книш. Гості проспівали многоліття іменинниці. Пані Маркуш щиро дякувала за честь, за увагу а зокрема за подарунок. Вітав ювілятку також Всеч. о. Філь, який у своїм слові поділився з присутніми про вартість таких гостин і вшанування людей, які

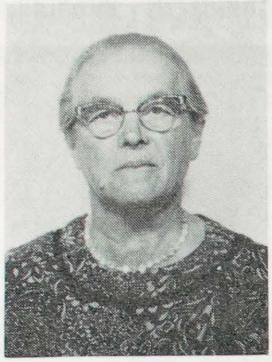

Марія Маркуш

працюють в громаді, в організації.

Між гостями були присутні дві дочки пані Маркуш з чоловіками — п-во Стасюки і п-во Романюки. Дочка Олена Романюк подякувала присутнім гостям за вшанування мами та вітала її також в імені родини. Марія Маркуш приїхала до Канади 1934 року з Карпатської України, з села Бедевля, повіт Тячово. До Канади приїхала з трьома дочками — Марією, Оленою і Анною, а син Василь народився в Канаді. Чоловік пані Маркуш Іван помер в січні 1968 року і тепер вона живе при дочці Олені.

Пані Марія є довголітньою членкою Союзу Українок у відділі Доньки України та членкою Собору Св. Софії в Монтреалі.

З нагоди такої сердечної товариської і родинної гостини пані Нема, як господиня прийняття зробила заклик за пожертвою на журнал „Промінь". Збірку провела пані С. Мединська. Пані Маркуш від себе зложила $10.00, гості зложили $20.00, а пані А. Бабляк довідавшись про гостину від себе зложили $2.00 разом $32.00. Дорогій ювілятці бажаємо багато веселих і щасливих років.

Приятелька родини

МОНТРЕАЛ
Відділ Ганни Барвінок

Річні збори відділу відбулися 9-го червня, 1970 р. в залі Собору Св. Софії. Збори відкрила уступаюча голова Оксана Мех а о. Ігор Куташ провів молитву. З присутніх гостей були також голова громади Собору пан В. Коленич і голова відділу Доньки України пані Кульба. На предсідницю зборів покликано пані М. Нему, на секретарку пані Двигайло. Після деяких формальностей уступаюча голова і членки заряду здавали звіти з діяльности відділу за рік праці.

Відтак усі прощали членку Марусю Ланяк яка відїхала до Америки на постійний побут.

Збори відділу в минулому відбувалися що три тижні. У програмі мали розпродаж печива, показ мод з чого прихід призначили на сплату довгу Собору Св. Софії. Передріздвяний вечір з програмою і збіркою для потребуючих родин в Бразилії. Ходили колядувати, приготовляли традиційну вечерю „Кутя". Відсвяткували 10-літній ювілей відділу і з тої нагоди придбали портрет Ганни Барвінок роботи о. протодиякона Я. Малюжинського.

Зорганізували вечір писання писанок для дітей і старших, як також вечір прийняття нових членок, в програму якого входила цікава доповідь і висвітлення фільму пана Р. Жеребецького про життя українців в Україні і інших державах Европи.

Дарували для Собору Св. Софії золотий ковчик в память покійного Данилка Поврозника, сина одної з членок. Вислали делеґатку Г. Михальчук на провінційний з'їзд в Торонті. Зложили жертву на Собор Св. Софії, на рідну школу, на оселю, на день Св. Миколая для дітей на „Промінь" та інше.

Фінансовий звіт: З року 1969 червень в касі осталося $448.01, приходи 1969/70 $2.593,63, розходи 1969/70 $2.697,03, в касі осталося $344.61.

Заряд відділу на рік 1970/71: Голова: Анна Двигайло, рекорд. секр.: Софія Рід, кореспо. секр. Галина Михальчук, фінансова: Наталя Гриців, касирка: Алас Поврозник, культ. освітня референтка: Добр. Ольга Філь, господиня: Ксеня Самолюк. Номінаційна і контрольна комісії: пані Мединська, пані Драґан, пані Йозек.

Галина Михальчук, секр.

Лимонад. Поріжте кружальцями 5 цитрин, вийнявши з них зернятка, складіть у каструлю і засипте цукром (300 гр.), залийте 2 літри води і кип'ятіть, поки не википить п'ята частина води. Подавайте до столу охолодженим.

Погляньте на наліпку на вашій адресі. Можливо, що час відновити вашу передплату. „Промінь" потребує вашої уваги і вашої помочі.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ РУШНИКІВ в Едмонтоні

Албертійська провінційна екзекутива Союзу Українок спільно з чотирьома відділами улаштувала 33-ту річну виставку народного мистецтва і чайне прийняття 12 і 13 квітня 1970 р. в авдиторії Св. Івана.

Цьогорічна виставова імпреза була присвячена українському народньому рушникові. Голова філії музею пані Н. Сенів і Комітет мистецтва вже заздалегідь і з великим ентузіязмом готувались, щоб вистава була цікавою та успішною. Їм пощастило визичити велику скількість прекрасно вишитих і тканих рушників у пань в Едмонтоні, як їх власні експонати а також визичити і з музеїв Союзу Українок з Саскатуну, Торонта і Вінніпегу. Заля була прекрасно удекорована і це справляло на гостей приємне враження.

В суботу гостей вітали пані: А. Звоздецька — голова провін. управи, П. Сліпчук, заст. голови Союзу Українок Канади й Н. Боднар — голова відділу при Катедрі св. Івана. Пані А. Звоздецька відкрила програму, привітала учасників та представила пані Лесю Івасюк, як одну з бувших голів, провін. управи, яка відкрила офіційно виставу змістовним вступним словом. Головну доповідь виголосила пані І. Павликовська, яку представила пані Сенів. Доповідь була на тему „Українські народні вишивки."

У своїй доповіді пані Павликовська сказала, що рушники займають окреме місце в українському народньому мистецтві. Вони призначені для хатніх потреб, а що важніше — вони займали певне місце в родинних і релігійних обрядах. Пізніше витворилась форма декоративних рушників для прикраси хати, церкви й обрядів. Декоративні рушники різнились своїм походженням з різних частин України мотивами, кольорами, навіть матеріялом, хоч були вони переважно з домотканого полотна. Рушники входили в обрядову дію під час сватання, весілля, похорону. Звичаї сватання й весілля також відрізнювались від себе побутом в інших частинах України. Напр. під час похорону, коли в домі хтось помер, то у вікні вивішували рушник, або перевязували червоним рушником ворота на знак жалоби. Часом уживали рушники при виносі домовини з хати, або перевязували хрест на могилі. І хоч такі звичаї були в народі пильно зберігані, то в новіших часах вони йдуть у забуття. Подяку пані Павликовській зложила пані Звоздецька.

Світлина з Весняної вистави в Едмонтоні. Стоять зліва направо пані: А. Звоздецька, Н. Сенів, М. Лазарук і Е. Верхомин.

Сольоспів пана Євгена Звоздецького, дві пісні — „Рідна мати моя" і „Мав я раз дівчину" закінчував першу частину програми.

Чайним прийняттям займався відділ при Катедрі св. Івана під наглядом голови соціяльного комітету пані В. Фарини. Чай наливали пані: П. Сліпчук, С. Василишин, М. Сулима, Н. Фарина, М. Лазарук і Н. Шемелюк. Комітет печива, що його очолювала пані Ольга Ганночко успішно провів продаж традиційного великодного й іншого домашнього печива. Пані Л. Феняк очолювала продаж писанок.

В неділю імпреза продовжувалась чайним прийняттям. Чаєм займалися відділи: Лесі Українки, при церкві Св. Іллі, відділ при церкві св. Михаїла і при церкві св. Андрея. Гостей вітали пані: К. Рожак — голова відділу Л. Українки, Д. Дметерко — голова т-ва при церкві Св. Михаїла і А. Савчин — голова св. Андрея разом з пані Звоздецькою. Чай наливали пані — Н. Базюк, І. Дженис, Н. Мисак, К. Луців, М. Паламарек і Г. Мельничук.

Завдяки добрій кооперації та щирій співпраці вистава була успішною.

Докія Корпан, секр.

ПО ГРИБИ

Тільки-но розвиднілось, а грибники вже в лісі. Розбрелись хто куди — тільки чути перегукування. Голоси линуть перекатисто, дзвінко. Настрій чудовий. Така ж краса навколо! Сонця ще не видно — воно лише позолотило верхівки, звідкись впало озерцем на галявину, загойдалося на срібній від роси траві. В кошиках зявились перші гриби. Хрусткі голівки лягають одна біля одної...

По гриби здебільшого ходять родинами. І тут дорослим треба бути дуже уважними. Адже не всі гриби можна вживати, а діти часто помиляються і кладуть у кошики неїстивні.

Якщо гриби неїстивні, срібна ложечка упущена у грибний відвар потемніє.

Цибулина, занурена в посудину, де варяться отруйні гриби, почорніє.

Якщо на розріз неїстивного гриба насипати солі, вона пожовтіє.

З розломленого отруйного гриба витікає білуватий сік, а мякуш швидко чорніє.

Не треба брати перерослі гриби, бо в них починається процес гниття і зявляється отрута.

Свіжі гриби дуже швидко псуються. Їх не можна тримати більше доби.

Той, хто хоч раз повернувся з повним кошиком, не промине нагоди знову піти по гриби, адже з них можна приготувати чимало смачних страв.

ЧАЙ У 100-РІЧЧЯ МАНІТОБИ
Вінніпеґ

Заходами відділу ім. Лесі Українки при Катедрі Пресв. Трійці, дня 19 квітня 1970 року відбулось ювілейне чайне прийняття, яким ми відзначували сторіччя нашої провінції. Чайний ювілейний комітет очолювали пані — Соня Галас і Галя Романюк.

Катедральна авдиторія була спеціяльно удекорована, що відповідала програмі імпрези — картинами, квітами та мотивами, що символізували ціль свята. На сценічній куртині приміщено мистецький напис, що його оформила наша членка пані Е. Стахурська. Під написом вже на залі стояв святочний головний стіл застелений білим обрусом обшитим манітобським пледом (tartan). Центральною декорацією стола був ювілейний торт (коровай), що його подарувала членка відділу пані Є. Нимчук. Поруч торта стіл украшували три позолочені свічки а праворуч на стіні була картина, що зображувала модель транспортації 1870 року — „Ред Ривер карт". З протилежної сторони була інша картина, яка зображувала сучасний спосіб їзди — модерні авта. Знову ж горішній простір залі був убраний синіми квітами крокусами, що є емблемою провінції Манітоби. Чайні столики на залі авдиторії були застелені вишиваними обрусиками і на кожнім столику маленький прапорець.

Атракцією на залі була також виставка музейних експонатів у трьох відділах — перша: речі уживані піонерами — господарські знаряддя та хатнього ужитку сто років тому, друга виставка складалась з українського народного мистецтва, писанок і кераміки та третя — українські печива, як калачі, торти, медівники та інше. Кольоритности імпрези надавали також модерні бальові суконки прикрашені українською вишивкою. В таких суконках були убрані всі членки чайного комітету та дехто з гостей, як дружини членів Манітобської легіслятури, які сиділи за головним столом, ті, що наливали чай та інші. Всіх, що мали такі сукні було около 45 осіб.

Привітальне слово до гостей виголосила голова ювілейного комітету пані Соня Галас, яка також керувала програмою. Суддя І. Соломон представив спікера Манітобської легіслятури Богдана Ганущака, який відкрив

Світлина членок відділу ім. Л. Українки з Чайного прийняття у 100-річчя Манітоби. Перший ряд зліва направо пані: М. Колтик, П. Острижнюк, добр. Г. Слюзар, Г. Романюк, С. Галас, А. Олійник, Н. Дидковська; другий ряд: Л. Школьна, К. Крепякевич, Г. Карпяк, П. Ігнаш, С. Петров, М. Пастрек, С. Бейзик, Е. Василишин, К. Друль, І. Василишин, М. Анонійчук, М. Юрків, П. Горин, М. Ременда, Е. Стахурська, А. Воробець, Т. Скакун, Т. Меленик, Є. Білич, С. Тесарська, С. Тодощук, А. Мануляк, Д. Радомська.

чай. У своїм слові п. Ганущак говорив про вклад українців у розбудову Канади а зокрема в Манітобі. Він підкреслив осяги наших людей в різних ділянках життя від рільництва до професійних зайнять, зложив признання піонерам за їх невсипущу працю та їх візію у світле майбутнє. Молодших закликав іти слідами своїх батьків за кращими можливостями для себе, свого народу і Канади. Після свого слова посол Ганущак засвітив свічки на головнім столі біля ювілейного торта.

По цім мужеський хор під управою п. Володимира Богоноса виконав херувимську пісню. Пізніше прибув на імпрезу і сам прем'єр Манітобської легіслятури Е. Шраєр. Він виголосив коротке слово „Ювілейне святкування сторіччя Манітоби. Між іншим, у своїй короткій промові, він зложив признання різним установам та організаціям, включно з нашим відділом за улаштування ювілейної імпрези.

Соціяльна частина програми пройшла у приємній атмосфері. Чай подавали дівчата в українських строях. Гості мали нагоду погуторити та поробити нові знайомства. Кінцеве слово голови відділу пані Марії Юрків закінчувало святочну програму, якою вшановано день століття одної з провінцій Канади — Манітоби.

Є. Білич, прес. референтка

ВАСИЛЬ КІСІЛЬ

Гемилтон, Онт. — У вівторок, 21-го липня 1970 року, в шпиталі „Дженерал" в м. Гемилтоні відійшов у вічність Василь Кісіль, один із визначних підприємців, проживши 74 роки. Народився Василь в селі Хлоп'ятин, повіт Сокаль в Західній Україні. Його батьки називалися Семен і Ксеня Кісіль. У родині Семена і Ксені Кісіль було п'ятеро дітей, уже всі покійні окрім Дмитра Кісіля, який живе в Торонто.

Василь Кісіль прибув до Канади 1913 року. Працював в різних осередках в Канаді та заробляв п'ять доларів на місяць. Працював на залізній дорозі та в лісопилках (ломбер кемпс). 1922 року одружився з Леонкою з дому Чорна, з якою щасливо прожив 48 років. Господь Бог поблагословив подружжя дітьми Анною, Ольгою та Віктором.

Будучи підприємчивої вдачі Василь з молоденькою дружиною став спільником пекарні, яка існує до сьогодні в Торонті. Це було 1924 року. 1945 року стає власником готелі „Вейверлі" в м. Гемилтоні і успішно керує цим підприємством аж до смерти. Покійний був поважної вдачі, ніжним та дбайливим для своєї родини. Жертвував на церкву та різні українські справи.

Величавий похорон відбувся в п'ятницю 24 липня в Українському Православному Соборі Св. Володимира в Гемилтоні. Похоронні відправи служив Впреп. о. В. Федак. У своїому прощальному слові настоятель о. Василь підкреслив доброзичливість та ввічливість покійного. Також сказав, що до його фізичної недуги, покійний сильно болів душею за сином Віктором, який помер минулого року. Службу Божу і похоронні відправи співав о. протодиякон М. Кривих.

Після похорону, в ресторані при готелі „Вейверлій" відбувся поминальний обід, на який прибуло багато приятелів. Під час обіду промовляв Впреп. о. В. Федак і керував програмою. Промовляли: брат покійного, Дмитро Кісіль, племінник Василь Сокіл і дочка Анна Остоїч.

На пам'ять свого дорогого мужа, дружина Леонка Кісіль жертвувала на українську пресу $100.00, з того на „Промінь" $18.00.

Оплакують покійного: дружина Леонка, дочки Анна й Ольга та п'ять внуків.

Нехай Господь Бог благословить родину Кісілів а покійного батька, мужа, брата і дідуся Василя Кісіля прийме до Свого Небесного Царства! Спи, дорогий Брате Василю по довгих трудах, а канадська земля хай буде Тобі легкою!

Приятель.

БЛ. П. СОФІЯ БУЧОВСЬКА

Дня 8-го червня 1970 р. відійшла у вічність на удар серця одна з піонерок української кольонії Вест Форт Вілліяму бл. п. Софія Бучовська (Костельнюк).

Софія народилась 1894 р. в селі Поточище, Городенського повіту, Західня Україна. До Канади приїхала 1912 року до свого батька Михайла Костельнюка, який був дякоучителем у Вест Форт Вілліямі. 1915 року Софія вийшла заміж за Антона Бучовського, з яким прожила до 1964 року. Внедовзі по смерті чоловіка Софія почала підупадати на здоровю. Три роки пізніше, Софія втратила внучку, а в лютім ц. р. поховала молодшого сина Теодосія, що відійшов на 49-тім році свого життя.

Покійна Софія була інтелігентною й очитаною жінкою. Вона мала всі дані бути на чолі проводу жіночих організацій, однак скромність здержувала її. Була вона членкою української православної громади Св. Володимира, Взаїмної помочі і досмертною членкою Т-ва Просвіти.

Бл. п. Софія Бучовська

Панахиду і чин похорону довершив Всеч. о. П. Зміївський в Українській Православній Церкві, виголосив дуже гарне прощальне слово, співав місцевий церковний хор, а над могилою прощальне слово сказав п. Музика від Взаїмної Помочі. По похороні відбувся поминальний обід в Просвіті, що його приготовили членки жіночого т-ва при Просвіті. Господарем пом. обіду був п. Н. Слюзар, який зложив співчуття родині від членів Просвіти, пані Василина Федчак — голова жін. т-ва при Просвіті а п. В. Григоряк подякував від родини всім учасникам похорону, які так численно прибули і величаво віддали останню прислугу покійній Софії. Зложив подяку Т-ву Просвіті і жіночому т-ву за приготування поминальної перекуски внук покійної Софії адв. Ярослав з Лондону, Онт.

Серед живих з дітей пок. Софії оставила одинокого сина Ярослава у Торонті, троє внуків і одну правнучку, брата Петра у Джералдтоні й одну сестру в рідним селі в Україні.

Моя дружина, діти й я складаємо нев'янучий вінок на свіжу могилу $15.00 в пам'ять нашої братової і вуйни. Вічна їй пам'ять!

В. Григоряк.

ПРО ЗУБНУ ЩІТКУ ТА ЗУБНИЙ ПОРОШОК

Коли у дитини проріжуться всі молочні зуби, купіть їй маленьку зубну щітку з м'яким ворсом і привчіть перед сном чистити зуби і споліскувати рот теплою водою. Звичайно зубним порошком в цьому віці не користуються, бо він може пошкодити молочні зуби.

Старшим дітям (6 — 8 років) треба чистити зуби щіточкою з зубним порошком двічі на день: на ніч і вранці.

Дорослі можуть чистити зуби на ніч або вранці. Тим, у кого швидко утворюється наліт на зубах або неприємно пахне з рота, краще робити це двічі на день. Крім того, дуже важливо споліскувати рот водою після їди, особливо людям, що користуються зубними протезами.

Якщо ви купили нову щітку, то, перш ніж користуватися, намильте її добре, помийте гарячою кип'яченою водою і продезинфікуйте одеколоном. Зберігати зубну щітку треба сухою. Після користування можна намилити щітку і поставити в склянку щетинкою вниз. Це допоможе знешкодити її від мікробів і тримати в чистоті. Перед користуванням мильну піну змивають водою.

Для чищення зубів є різні засоби. Чим же краще користуватися: зубним порошком чи пастою? Чи досить споліскувати рот зубним еліксиром?

Зубний порошок складається з 95 процентів хімічно осадженої крейди, яка містить вуглекислі солі кальцію і магнію. Така суміш сприяє усуненню нальоту та залишків їжі, нейтралізує органічні кислоти і надає зубам білого кольору. В порошок додають також м'ятне масло і незначну кількість ароматичних ефірних масел. В зубний порошок „Особливий", крім того, додають питну соду, яка знижує чутливість оголених шийок зубів. Зубні порошки також готують з чистої крейди, але дрібнішої.

В зубній пасті, на відміну від порошку, менше крейди (39 — 40 процентів). Сорт пасти відрізняється один від одного вмістом ароматичних ефірних масел. Паста дуже зручна в дорозі, в туристських походах.

Зубний еліксир — це спиртовий розчин пахучих речовин. Їх призначення освіжати порожнину рота та горла. Він містить 75 процентів етилового спирту і 5 процентів м'ятного масла.

Зубний еліксир вживають при поганому запаху з рота; деяку користь він дає і людям, у яких кровоточать ясна.

Однак полоскання рота зубним еліксиром не може замінити щоденного чищення зубів щіткою.

Віра Артамонова, лікар.

Краще, коли жінка користується не різними парфумами, а завжди одними, своїми улюбленими. Змочіть парфумою ватку, покладіть у торбинку і повісьте у шафі — хай ваші речі матимуть однаковий приємний запах.

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

Начинювана Паприка

6 стручків зеленої паприки
2 горнятка січеного мяса (курятина, або шинка)
2 горнятка вареного рижу
1 горнятко помідорового соку
1 невеличка цибуля покраяна і присмажена на маслі
сіль і перець до смаку
чверть горнятка тертої булки змішаної з трьома ложками топленого масла
три четвертих горнятка росолу (курячого або волового)

Розкраяти паприку, викраяти кінець й викинути хребет та насіння. Спарити кипячою водою. Відцідити. Змішати мясо, риж, помідоровий сок, сіль і перець. Наповняти половинки паприки начинкою й на верх посипати терту булку. Уложити наповнені стручки в ринку, полляти росолом і пекти в мірній печі 25 мінут.

— — —

КРУХКІ ТІСТОЧКА

1 горнятко масла
1 горнятко цукру
3 жовтки
Шкірку з цитрини
Муки, щоб замісити не дуже густе тісто.

Втерти на сметану масло, додати вибиті жовтки і потрохи додавати цукру, щоб була пухка маса. Додати стільки муки, щоб можна виробити не дуже густе тісто. Вивалкувати тоненько, робити малі округлі тісточка помастити білками (вибиті на піну), посипати посіченими мігдалами і пекти в мірно огрітій печі.

— — —

Гарбузовий пай з горіхами

Приготовити крихке листкуюче паєве тісто і виложити ним паєву форму. Проколоти тісто в кількох місцях. Змішати разом: —

1/3 горнятка мелених горіхів (пікан)
1/3 горнятка жовтого цукру
2 ложки масла

Втиснути цю мішанину в паєве тісто. Дати до гарячої печі (450° Ф.) на 10 хвилин. Тісто має бути недопечене.

Приготовити гарбузову начинку:

2 яйці
1 горнятко гарбуза (вареного або консервованого)
2/3 горнятка жовтого цукру
1 ложка муки
1/4 ложечки гвоздиків (кловс)
1/2 ложечки кожного — соли, цинамону й імбиру (джинджер)
1 горнятко рідкої сметанки

Вбити яйця, додати гарбуз, цукор, муку, заправу, домішати молоко і все разом вбити на гладку масу. Влити масу на підпечене паєве тісто. Пекти в температурі 325° Ф. 40 до 45 мінут.

Горіховий підклад під начинкою збереже сухість і крихкість паєвого споду. Без того начинка просякне в тісто.

— — —

Пікантний сос до мяса (чілі)

3 тузини достиглих помідорів
6 стручків солодкого зеленого перцю
6 невеликих цибуль
2 горнятка цукру
4 ложечки звичайної солі
2 ложечки меленого цинамону
2 ложечки мелених гвоздиків (кловс)
1 ложечка меленого імбиру (джинджер)
1 ложечка чілійського перцю
4 горнятка оцту

Вибрати добре достиглі, червоного кольору помідори. Помити і викраяти ушкоджені місця. Покраяти помідори на дуже дрібно. Розкраяти стручки перців, відкинути зерно і зайві частини, а перець посікти. Цибулю посікти на дрібно. Змішати всю городину разом і дати трошки води, щоб покрити дно баняка. Варити до мякости. Додати решту складників і разом варити аж варення згусне. Мішати час від часу. Зливати гарячим у гарячі стерелізовані слоїки і зараз закрити. Перетримувати в холоднім темнім місці.

Кому гострота запашного коріння і оцту шкодить, можна їх міру дещо зменшити.

— — —

Делікатні бішкопти
(Lady fingers)

1/3 горнятка спорошкованого цукру (айсинг)
1/3 горнятка пересіяної муки
1 яйце (мале)
2 жовтки
2 білки
Кілька зерен соли
1/4 ложечки ванілії

Цукор пересіяти, щоб не було грудок. Муку пересіяти 3 рази. Убити яйце і жовтки до пухкости. До білків дати сіль і вбити на тугу піну, тоді додавати цукор малими частками і вбивати аж згусне. Легко домішати до білків вбиті жовтки і ванілію. Уважно завинути в масу муку. Класти ложечкою маленькі купки на бляху вистелену папером (без товщу). З цього будуть круглі бішкопти. Коли бажається мати подовгасті, так звані „лийді фінгерс", покласти дві маленькі купки у відстані 1 цаля і злучити їх разом. Для кращої форми можна тісто витискати спеціяльно для того призначеною торбинкою (пийстрі бег). Пекти у мірній печі 350 ст. приблизно 15 хвилин. Вибрати з паперу поки ще теплі.

Коли бішкопти рівно уформлені, їх можна переложити масою парами.

КОЛИ СТОМИЛИСЯ НОГИ

Жінкам знайоме це відчуття. Найчастіше воно виникає на кухні, коли доводиться досить довго тупцювати майже на одному місці, тривалий час стояти в позах, що мимоволі викликають певні статичні напруження. Від цього ноги часто стомлюються ще більше, ніж від тривалих переходів.

Що ж робити в таких випадках? Найкраще — відпочити протягом кількох хвилин, лежачи. Лягти необхідно на спину, поклавши руки під голову, а ноги піднявши вверх — на спинку ліжка або спертися ними об стінку тощо. Після 5 — 6 хвилин відпочинку корисно розслабити ноги і виконати легкі потряхування кожною. Не завадять також і кілька дихальних вправ. Зокрема, така: сісти на стілець, ліву ногу вільно відвести в сторону і розслабити. Те ж саме виконайте правою ногою. Можна аналогічні вправи — відведення в сторону і розслаблення — зробити і для рук. Повторіть кілька разів.

Найкраще ж, звичайно, розвивати і зміцнювати м'язи ніг. Допоможуть в цьому різноманітні присідання, стрибки, гра у бадмінтон, волейбол, теніс і піші прогулянки.

● Треба, щоб посуд і прибори святкового стола блищали. Ножі можна почистити сирою картоплиною або кількома краплинами цитринового соку. Ложки із срібла і мельхіору миють холодною водою з дещицею нашатирного спирту. Таким же розчином чистять і фарфоровий посуд. Дивіться, щоб вода була не дуже гарячою, бо це може зіпсувати на ньому малюнок.

ПРИ ПРАЦІ ДЛЯ „ПРОМЕНЯ"

Монтреал — З нагоди прийняття в честь пані Марії Маркуш, пожертви на пресовий фонд журнала зложили: Марія Маркуш — $10.00; о. Григорій і добр. О. Філь — $2.00; Г. Романюк — $2.00; С. Іліка — $2.00; А. Бабляк — $2.00; По $1.00 — А. Стасюк, Т. Лискун, С. Мединська, М. Нема, К. Сосницька, И. Стефанюк, пані Світуха, Г. Михальчук, С. Смоляк, М. Гаврилюк, О. Дудник, п-ни: С. Іліка, М. Романюк і В. Стасюк. Збірку разом переслала М. Нема $32.00

Вінніпег — Відділ ім. княгині Ольги із прийняття-зустрічі добродійок в Соборній громаді під час Собору, із збірки на кліше $5.00, на пресовий фонд 25.00

Тандер Бей, Онт. — З приводу смерти бл. п. Софії Бучовської, збірку переслав Микола Слюзар 18.50

Гамільтон, Онт. — З приводу смерти бл. п. Дмитра Киселя, дружина Леонія Кисіль зложила в його пам'ять дар на пресовий фонд журнала 18.00

Лонг Бренч, Онт. — Відділ ім. С. Русової, секр. М. Мартинюк переслала на пресовий фонд 10.00

Айтуна, Саск. — Відділ ім. княгині Ольги 2.00

Давфин, Ман. — о. Є. Стефанюк переслав від комітету Православної Молоді 2.00

— — —

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

Пан В. Григоряк — Мейпел, Онт. 15.00
Пан М. Мандзюк — Тандер Бей, Онт. 5.00
Пані Йоанна Михайленко — Саскатун 5.00
Пані Марія Вавринюк — Едмонтон 5.00
Пані Анна Д. Резансов — Кемсек, Саск. 5.00
Пані Н. Гречка — Ванкувер 5.00
Пані Марія Корній — Виндзор 5.00
Пані М. Кіслюк — Ніяґара Фалс 3.00
По $1.00 — Анна Г. Вахняк — Гронлид, Саск.; Віра Нечай — Монтреал; М. Іванис — Лойдминстер, Саск.; М. Ревуцька — Вінніпег; Розалія Бойко — Торонто.

— — —

ПРИДБАЛИ НОВІ ПЕРЕДПЛАТИ

Пані Ольга Ковальчук — Тандер Бей, Онт. 1
Пані Стефанія Пауш — Едмонтон 1
Пані М. Котик — Монтреал 1
Пані Стефанія Білецька — Рорктон, Ман. 1
Пані С. Мануляк — Репид Сіті, Ман. 1
Пані С. Берик — Салисбирі, М. Д. 1
Пан І. П. Світик — Келґарі, Алта. 1
Пані Марія Костюк — Вінніпеґ 1
Пані Т. Дяковська — Ґримзбі, Онт. 1

Усім жертводавцям і всім працівникам в користь журнала „Промінь" щиро дякуємо.

ПРО ДИТЯЧІ ПРИМХИ

Часом діти вередують, якщо втомилися, голодні, хочуть пити. У них підвищилася температура або вони ще погано себ почувають після недавньої хвороби.

І все ж головна причина примх у неправильній організації життя дітей. Особливо часто вони вередують якщо їх пізно вкладають спати невчасно годують. Таке ж трапляється, коли батьки мало приділяють уваги дитині, якщо вона надовго ізольована від дитячого колективу і нудьгує.

Буває, у відповідь на заборону щось зробити малюк голосно кричить, плаче, а то й кидається з кулаками на дорослого падає на підлогу несамовито дригає ногами, дряпається. Не треба одразу заспокоювати його і ні в якому разі не діяти так, як він вимагає.

Дехто з батьків полюбляє посилатися при цьому на нервовість сина чи доньки. Одначе не слід поспішати з такими висновками. Набагато краще спокійно поставитися до дитячих витребеньок і всім своїм виглядом показувати, що вас це обходить. В такий момент добре лишити дитину саму, поки не вгамується. Якщо ж згодом захоче помиритися — приголубте його.

Лікар М. Аляб'єва.

МОЇЙ БУКОВИНІ

В моїй батьківщині під цю пору колишуться по крутих польових доріжках (чи буду ще коли ними ходити?) навантажені хлібом вози. По досвітках скриплять колодязі, а вечорами линуть сині димочки до неба, як сама молитва. В моїй батьківщині... але ви цього не знаєте...

В моїй батьківщині осінь ступає в червоних сап'янцях, заквітчана у соняшники і китиці винограду, підхмелена на весіллях, розспівана на толоках. Але ви цього не бачите.

У моїй батьківщині вечірні тумани заступають хороводи русалок, і зорі так близько над землею, що можна говорити до них і чути їх мову. В моїй батьківщині... але ви цього не чуєте...

У моїй батьківщині сонце ходить босоніж, оперезане бабиним літом, з червоною калиною у русявій голівці. У моїй батьківщині... Але пощо я буду говорити вам про неї, коли ви не тужите за нею, коли вона для вас така далека й така недійсна?..

І. В.

РАДІОСТАНЦІЇ ПЕРЕДАЮТЬ ПРОГРАМИ НА БАГАТЬОХ МОВАХ

В Канаді є 383 радіостанції. СіБіСі має 31 АМ і 9 ФМ станцій; приватним власникам належать 272 АМ і 71 ФМ станцій. Із тих 383 станцій, 42 передають програми на 24-ох мовах. Канадська Радіо-Телевізійна Комісія (P. O. Box 478, Terminal "A", Ottawa, Ont.) видає список таких програм; останній список був підготований в жовтні 1969 р.

Станції записані за провінціями і азбучним порядком за містами. Подано всі мови, на яких станція передає, і скільки годин на тиждень тривають програми.

Мови передач такі: албанська, арабська, вірменська, хорватська, чеська, данська, голяндська, фінська, німецька, грецька, єврейська, індуська, угорська, і талійська, японська, ліванська, литовська, македонська, норвезька, польська, португальська, румунська, російська, сербська, словацька, словінська, еспанська, шведська, українська, югославська. „К. С."

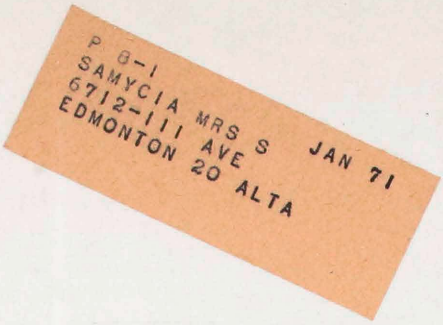

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

СУМКІВЕЦЬ

Батьки і матері — подбайте, щоб ваші дорастаючі діти були передплатниками цього журнала. Це для них він редагується і друкується. Поручіть його своїм знайомим. „Сумківець" заслуговує вашої піддержки й уваги.

Журнал „Сумківець" виходить що три місяці. Містить матеріяли спеціяльно для української молоді. Передплата $2.00 на рік.

Замовлення посилати на адресу:

S U M K I V E T S'
1240 Temperance Street
Saskatoon, Sask.

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „С Л О В О"

ДОКІЯ ГУМЕННА

ЗОЛОТИЙ ПЛУГ

Роман

У книжці знайдете зарис актуальних проблем сьогоднішнього дня на тлі минувшини, у химерному переплетенні сучасної й давноминулої епох.

292 стор. Тверда оправа. Ціна $5.00.

Замовлення надсилати на адресу:

D. HUMENNA
c/o The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc.
206 W. 100th Street, New York, N.Y. 10025, U.S.A.

ТРИ СИЛЬВЕТКИ

В цій книжці широко описано про життя і творчий шлях Марка Вовчка, Л. Українки і О. Кобилянської. Поручуємо „Три сильветки для прочитання членкам, для тих, що будуть готовити реферати, для спільного читання на вечорах.

Цю книжку опрацював кілька років тому проф. Леонід Білецький. До редакції „Промінь" звертаються поодинокі читачі за інформаціями за подібними матеріялами. Щиро поручаємо її всім зацікавленим

Ціна її $1.50.

З а м о в л я й т е

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA
620 Spadina Ave.
Toronto 179, Ont.

ТИМ, ЩО ЛЮБЛЯТЬ ВИШИВАТИ

UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES

Опрацювала Анастасія Рурик

так називається книжка вишивок і стібів, написана в англійській мові. Багато ілюстрована, 12 сторінок взорів вишивок, 8 з них в кольорах, багато ілюстрованих взірців на вишивання декоративних подушок, обрусів, доріжок, рушничків з показником кольорів ниток. Є взори вишивок полтавського вирізування, роблення мережок. Стіби показують як легко навчитись вишивати гладдю, низинкою, яворівкою та багато інших стібів.

Книжка має 130 сторін друку, широкий формат, вигідний для розміщення взорів, спеціяльна оправа, щоб книжка легко відкривалась.

Книжку видав Союз Українок Канади.

Продається по $4.00 з пересилкою.

ЩОЙНО ВИЙШЛА З ДРУКУ ЦІННА ПРАЦЯ ПРОФ. Д-Р Н. ПОЛОНСЬКОЇ-ВАСИЛЕНКО

„ВИДАТНІ ЖІНКИ УКРАЇНИ"

Цікава змістом, цінна історичним минулим, в якім насвітлено найбільш видатні постаті українських жінок дала нам авторка працю, а зокрема в 1000-ліття смерти Великої Української Княгині Ольги, якій присвячено поважну частину в розділі княжої доби. Головні розділи книжки:

Жінки княжої доби
Українські жінки Литовсько-Польської доби
Жінки доби Гетьманщини
Українські жінки XIX—XX ст.

Книжка дуже гарно видана, на дорогім папері, багато ілюстрована в мистецькій полотняній оправі. Стор. 160. **Ціна . . $6.00**

Замовляти в Союзі Українок Канади на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N of CANADA
620 Spadina Ave., Toronto 4, Ont.